VAD-Leerlingenbevraging

In het kader van een drugbeleid op school

Syntheserapport schooljaar 2017-2018

Colofon

Auteur
Johan Rosiers, stafmedewerker VAD

Redactie
Nina De Paepe, stafmedewerker VAD
Marijs Geirnaert, directeur VAD
Joris Van Damme, stafmedewerker VAD

Verantwoordelijke uitgever
P. Van Deun, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
Wettelijk depotnummer: D/2019/6030/23
© 2019

VAD
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Het gebruik van (delen van) deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, mits duidelijke bronvermelding en mits er geen financiële winst mee beoogd wordt.

Inhoud

Inhoud 3
Inleiding 5
Methode 6
Procedure 6
Vragenlijst 6
Steekproef 7
Dataverwerking en statistische analyse 7
Aanvullende opmerkingen 8
Tabak 9
Prevalentie en frequentie van tabak 9
Leeftijd 9
Jongens-meisjes 10
Onderwijsvormen 10
Evoluties in de prevalentie van tabak 11
Tabaksgebruik en de wetgeving 14
Prevalentie naar wettelijke leeftijd 14
Kennis van de wetgeving 15
Tabak in de leefwereld van jongeren 16
Subjectieve beschikbaarheid van tabak 16
E-sigaretten 17
Prevalentie en frequentie van e-sigaretten 17
Leeftijd 18
Jongens-meisjes 18
Onderwijsvormen 19
Alcohol 20
Prevalentie en frequentie van alcohol 20
Leeftijd 21
Jongens-meisjes 23
Onderwijsvormen 24
Evoluties in alcoholgebruik 25
Alcohol in de belevingswereld van jongeren 33
Motieven om al dan niet alcohol te drinken 33

Negatieve ervaringen na het drinken van alcohol 33
Alcohol in de vriendenkring 34
Alcohol, de wetgeving en de grenzen voor verantwoordelijk gebruik 35
Alcoholgebruik bij jongeren onder de 16 jaar 35
Alcoholgebruik bij jongeren van 16 jaar en ouder 36
Alcoholgebruik per leeftijd 36
Beschikbaarheid van alcohol 37
Kennis van de wetgeving 37
Psychoactieve medicatie 39
Prevalentie en frequentie van psychoactieve medicatie 39
Evoluties in psychoactieve medicatie 40
Cannabis 43
Prevalentie en frequentie van cannabis 43
Leeftijd 43
Jongens-meisjes 43
Onderwijsvormen 44
Evoluties in het cannabisgebruik 44
Cannabis in de belevingswereld van jongeren 47
Motieven om al dan niet cannabis te gebruiken 47
Negatieve ervaringen na het gebruiken van illegale drugs 47
Subjectieve beschikbaarheid van cannabis 48
Kennis van de wetgeving 48
Cannabis in de vriendenkring 48
Andere illegale drugs 52
Prevalentie en frequentie van andere illegale drugs 52
Leeftijd 52
Jongens-meisjes 52
Onderwijsvorm 53
Evoluties in prevalentie van andere illegale drugs 54
Andere illegale drugs in de leefwereld van jongeren 55
Gokken 56
Prevalentie en frequentie van gokken 56
Kennis van de wetgeving over gokken 59
Gamen 60

Inleiding

Bij jongeren leeft vaak het gevoel dat de meeste leeftijdsgenoten roken, drinken of blowen. Spectaculaire berichten in de pers versterken dit gevoel nog verder. Deze sociale-norm-beïnvloedende berichten komen echter vaak niet overeen met de werkelijkheid. Een representatief onderzoek naar deze en andere gedragingen kan dat corrigeren. De resultaten geven objectief uitsluitsel over de vraag of leerlingen in het Nederlandstalige secundair onderwijs echt veel roken, drinken en blowen of niet. Of klopt het 'generatiedenken' en zijn onze leerlingen, zoals het generatie Z betaamt, inderdaad volwassener dan hun voorgangers? Houden ze graag de touwtjes stevig in handen en zet een zekere controledrang zich ook door inzake roken, drinken, druggebruik, gokken en gamen?

Dankzij de jaarlijkse VAD-leerlingenbevraging weten we sinds 1998 het fijne van het middelengebruik van onze leerlingen en kunnen we ook dit jaar weer een inkijk geven in hun middelengebruik om zo een antwoord te bieden op bovenstaande vragen.

Op basis van onze zo representatief mogelijke steekproef geven we antwoord op de vraag hoeveel scholieren roken, drinken en blowen en hoe vaak ze dit doen en monitoren we de beginleeftijd van hun gebruik. Onze jarenlange traditie van leerlingenbevragingen stelt ons daarenboven in staat om trends in gebruik zichtbaar te maken.

Weten of en wat onze leerlingen gebruiken is van belang om preventief te werken op school. Door de VAD-leerlingenbevraging krijgt de school handvatten om haar Drugbeleid op School te ontwikkelen of te optimaliseren. De bevraging geeft de deelnemende scholen zicht op het middelengebruik van de leerlingen (frequentie en hoeveelheid van gebruik, motieven, houding van vrienden, beschikbaarheid van illegale drugs ...). Er wordt gepeild naar het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere illegale drugs en psychoactieve medicatie, evenals naar gokken en gamen.

Bij deze stellen wij de Vlaamse resultaten uit het schooljaar 2017-2018 voor.

Methode

Procedure

Via onze website en de lokale en regionale preventiewerkers licht VAD de scholen in over de mogelijkheid een leerlingenbevraging te organiseren. De scholen schrijven zich vrijwillig in. De bevraging kan gedurende het hele schooljaar worden afgenomen. Nadien nemen de scholen deel aan een verplichte vorming, waarop zij hun rapport ontvangen. Verdere ondersteuning wordt op vrijwillige basis gegeven door het regionaal CGG-preventiewerk tabak, alcohol & drugs.

De vragenlijst wordt op papier ingevuld. Het invullen duurt ongeveer een lesuur. De school ontvangt daarvoor een gedetailleerde procedurehandleiding en al het nodige materiaal (bv. vragenlijsten) om de bevraging af te nemen. Alle leerlingen van een school dienen bevraagd te worden en dit tegelijkertijd. Indien dit niet mogelijk is (wegens bijvoorbeeld stages), dient de bevraging binnen één week plaats te vinden. Afname mag niet gebeuren de week na een vakantieperiode. We eisen van elke deelnemende school een minimale respons van 80%.

Anonimiteit wordt gegarandeerd voor de leerlingen, alsook voor de scholen. De scholen ontvangen een geanonimiseerd rapport via het toekennen van een nummer, waarbij enkel de school zelf, VAD en de preventiewerker kunnen weten over welke school het gaat.

Vragenlijst

De vragenlijst is opgebouwd volgens de vier pijlers van een drugbeleid (regelgeving, begeleiding, educatie en omgevingsinterventies) en omvat volgende thema's:

- Demografische gegevens
- Prevalentie en frequentie van tabak, e-sigaretten, alcohol, cannabis, andere illegale drugs, medicatie, gokken en gamen, alsook indicaties voor risicovol gebruik
- Beginleeftijd van middelengebruik
- Motieven om wel of niet alcohol en cannabis te gebruiken
- Negatieve ervaringen na het gebruik van alcohol en illegale drugs
- Beschikbaarheid van middelen
- De perceptie van het middelengebruik in de vriendenkring
- De verwachte reactie van vrienden en ouders op het proberen of gebruiken van cannabis en de eigen reactie op het gebruik van vrienden
- Kennis van het schoolreglement en de procedures
- Kennis van het begeleidingsaanbod op school
- Kennis van de wetgeving rond middelengebruik
- Vertrouwensfiguren
- Sfeer op school

Steekproef

In het schooljaar 2017-2018 namen in totaal 34.626 leerlingen uit 62 verschillende scholen deel aan de bevraging. Uitval was vooral te wijten aan toevallige afwezigheid van leerlingen op het moment van de afname of aan organisatorische omstandigheden op de school.

Nadat de gegevens van alle deelnemende scholen in één bestand werden gezet, volgde een data cleaning van de ruwe data. Als een vragenlijst voldeed aan één van de drie volgende criteria, werd de volledige vragenlijst geweerd: als zowel leeftijd, geslacht als onderwijsvorm niet waren ingevuld, als een respondent antwoordde de fictieve drug NTSC ('dummy variabele') te gebruiken, of als een leerling beweerde elk afzonderlijk product van een bepaald middel dagelijks te gebruiken (bijvoorbeeld bier en wijn en sterkedrank en aperitieven en alcopops).

In een volgende stap werden enkel leerlingen tussen 12 en 18 jaar geselecteerd. Dit om de vergelijkbaarheid met andere onderzoeken te bevorderen en om de vergelijkbaarheid van de jongeren in de derde graad tussen de verschillende onderwijsvormen te kunnen behouden. Leerlingen in hun zevende leerjaar werden niet opgenomen in de steekproef om de vergelijkbaarheid met andere onderwijsvormen te behouden. Ook werden enkel leerlingen uit de A-stroom, B-stroom, het ASO, het TSO en het BSO weerhouden. Het KSO en het deeltijds onderwijs werden niet opgenomen, omdat te weinig scholen deelnamen om een representatieve steekproeftrekking mogelijk te maken. Daaropvolgend werd een zo representatief mogelijke steekproef getrokken, conform de Vlaamse verdeling van de schoolpopulatie in het jaar 2017-2018 naar geslacht, onderwijsvorm, onderwijsjaar en provincie[1]. Daarin zijn 7.517 leerlingen opgenomen, wat een betrouwbaarheidsinterval oplevert van 1,5% (betrouwbaarheidsniveau 99%)[2].

Dataverwerking en statistische analyse

De vragenlijsten werden ingescand door een professioneel extern bureau. Er gebeurde een kwaliteitscontrole met een aantal willekeurig gekozen vragenlijsten.

Voor de analyses werd gebruik gemaakt van de statistische software SPSS Statistics 25. Per variabele werd onderzocht of er verschillen waren naargelang leeftijdscategorie, min-16 en 16-plus, geslacht of onderwijsvorm. Ook werden bij vergelijkingen naar onderwijsvorm enerzijds de A-stroom en B-stroom onderling vergeleken en anderzijds het ASO, TSO en BSO (tweede en derde graad).

Indien er verbanden of verschillen worden weergegeven is dat op basis van een Chi²-test met $p<0,05$. Indien gemiddelden worden vergeleken, gebeurt dat op basis van een t-test.

[1] Het Brusselse gewest en de provincie Vlaams-Brabant werden samengevoegd voor de steekproeftrekking.

[2] Dat betekent dat als er in het rapport 50% vermeld staat, je met 99% zekerheid kan zeggen dat het aandeel tussen 48,5% en 51,5% ligt.

Aanvullende opmerkingen

De responscategorieën die peilen naar de frequentie waarmee een bepaald middel gebruikt wordt (gaande van nooit tot dagelijks), worden in het rapport verder opgedeeld. Het eerste onderscheid is 'nooit' versus 'ooit'. De categorie 'ooit' wordt verder opgedeeld in 'ooit, maar niet het laatste jaar' en 'gebruikt in het laatste jaar'. Ten slotte wordt de categorie 'laatste jaar' verder opgedeeld in occasioneel gebruik en regelmatig gebruik.

Occasioneel gebruik verwijst naar '1 keer per maand of minder' en 'meerdere keren per maand', m.a.w. gebruik tijdens het afgelopen jaar, maar niet wekelijks.

Regelmatig gebruik verwijst naar '1 keer per week', 'meerdere keren per week' en 'dagelijks', m.a.w. wekelijks tot dagelijks gebruik.

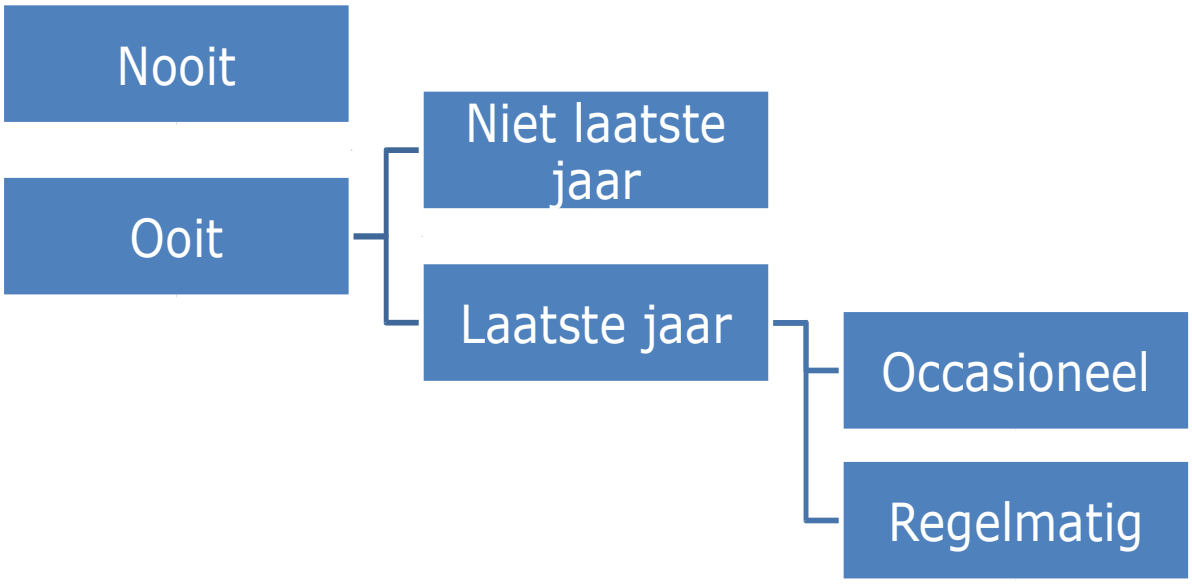

Figuur 1: schematische voorstelling van de prevalentieopdelingen

Voor een aantal middelen werd ook het gebruik tijdens de laatste maand bevraagd.

Leerlingen uit de middenschool werden opgedeeld naar A-stroom en B-stroom. Besprekingen van de resultaten naar de onderwijsvormen ASO, TSO en BSO betreft enkel leerlingen uit de tweede en derde graad.

Tabak

Prevalentie en frequentie van tabak

De meerderheid van de jongeren (77,8%) heeft nog nooit tabak gerookt. 22,2% heeft dus wel **ooit** een sigaret gerookt.

PREVALENTIE, FREQUENTIE EN HOEVEELHEID VAN TABAK

Alle leerlingen	**Nooit**	77,8%
	Ooit	22,2%
	Laatste jaar	18,1%
	Laatste maand	9,6%
	Gestopt tijdens laatste 12 maanden	7,7%
	Occasioneel	5,0%
	Regelmatig	5,4%
	Dagelijks	3,1%
Laatstejaars-gebruikers	**< 1 sigaret per dag**	55,4%
	1-5 sigaretten per dag	22,4%
	6-10 sigaretten per dag	11,4%
	10-20 sigaretten per dag	7,4%
	>20 sigaretten per dag	3,5%

18,1% van de leerlingen heeft het **afgelopen jaar** tabak gebruikt. 9,6% rookte in de maand voor de bevraging.7,7% geeft aan momenteel **niet meer** te roken, 5,0% zegt **occasioneel** tabak te roken. In totaal is 5,4% van alle leerlingen een **regelmatige** roker. Het merendeel van de regelmatige rokers, in totaal 3,1% van alle leerlingen, zijn **dagelijkse** rokers. De meeste recente rokers (gerookt hebben in de voorgaande 30 dagen) roken minder dan 1 sigaret per dag (55,4%). Ruim driekwart van hen rookt minder dan 6 sigaretten (77,8%). Een kleine minderheid van de recente rokers kent een gebruik van **meer dan 10 sigaretten per dag** (10,9%).

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst een sigaret roken, is 15,0 jaar[3]. 29,4% heeft vroeger dan gemiddeld (voor de leeftijd van 15) een eerste keer gerookt. Toch is er nog een substantiële groep die pas later begint met roken: 46,1% was 16 jaar of ouder bij hun eerste sigaret, wat op het moment van afname de wettelijke minimumleeftijd voor verkoop van tabaksproducten was.

[3] Gemiddelde beginleeftijden worden berekend op de antwoorden van de groep 17-18-jarigen.

Het aantal ooitrokers neemt gradueel toe tussen de drie leeftijdscategorieën. Terwijl in voorgaande schooljaren het grootste verschil zich duidelijk tussen 12-14 en 15-16-jarigen situeerde, is er sinds 2015-2016 sprake van een meer lineaire stijging over de drie leeftijdsgroepen heen. Terwijl 6,3% van de 12-14-jarigen **ooit** al eens tabak rookte, rookte 27,6% van de 15-16-jarigen en 45,6% van de 17-18-jarigen ooit tabak. Voor het eerst sinds de start van de leerlingenbevraging, ruim 2 decennia geleden, is er ook in de oudste leeftijdsgroep een meerderheid die nog nooit heeft gerookt. Het **regelmatig gebruik** is in de jongste leeftijdsgroep quasi onbestaande (0,8%) maar stijgt tot 6,2% bij de 15-16-jarigen en 13,3% bij de 17-18-jarigen. Respectievelijk 0,3%, 3,6% en 8,0% zijn **dagelijkse rokers**. In de drie leeftijdsgroepen rookt een meerderheid van de recente rokers **minder dan 6 sigaretten per dag**: 90,0% bij 12-14-jarigen, 82,3% bij de 15-16-jarigen en 71,6% van de 17-18-jarigen. Het aandeel recente rokers dat **meer dan 10 sigaretten per dag** rookt, ligt met 13,7% het hoogst bij de 17-18-jarigen, tegenover 8,0% (12-14-jarigen), resp. 8,3% (15-16-jarigen) bij de jongere leeftijdsgroepen.

TABAKSGEBRUIK NAAR LEEFTIJD

	12-14	15-16	17-18
Nooit	93,7%	72,4%	54,4%
Ooit	6,3%	27,6%	45,6%
Laatste jaar	4,5%	23,6%	36,8%
Laatste maand	1,9%	12,8%	19,9%
Gestopt	2,4%	10,5%	14,3%
Occasioneel	1,3%	7,0%	9,1%
Regelmatig	0,8%	6,2%	13,3%
Dagelijks	0,3%	3,6%	8,0%

Jongens-meisjes

Meer jongens dan meisjes hebben **ooit** tabak gerookt: 24,8% van de jongens, tegenover 19,6% van de meisjes. Voor het **laatstejaarsgebruik** is dit respectievelijk 20,3% en 15,9% en voor **regelmatig gebruik** van tabak respectievelijk 7,0% en 3,8%.

TABAKSGEBRUIK NAAR GESLACHT

	Jongens	Meisjes
Nooit	75,2%	80,4%
Ooit	24,8%	19,6%
Laatste jaar	20,3%	15,9%
Laatste maand	11,4%	7,8%
Occasioneel	5,0%	4,9%
Regelmatig	7,0%	3,8%
Dagelijks	4,2%	2,1%

Onderwijsvormen

Er is een duidelijk verschil in rookgedrag tussen leerlingen uit de A-stroom en leerlingen uit de B-stroom. In de A-stroom heeft 4,5% ooit al gerookt, in de B-stroom is dit 10,2%.

Laatstejaarsgebruik komt sterker voor bij BSO (31,5%) en TSO (30,2%) dan bij ASO (19,4%). Onder deze laatstejaarsgebruikers geven ook meer leerlingen uit het BSO aan een **regelmatige roker** te zijn dan in de andere onderwijsvormen, namelijk 15,7%, tegenover 10,1% in het TSO en slechts 2,5% in het ASO. 10,8% van de leerlingen in het BSO is een **dagelijkse roker**, wat proportioneel dubbel zo hoog is dan in het TSO (5,3%) en negen maal hoger dan in het ASO (1,2%). Ook rookten leerlingen uit het ASO gemiddeld later hun **eerste sigaret** (namelijk op 15,5 jaar) dan leerlingen uit het BSO die hun eerste sigaret gemiddeld op 14,6 jaar roken. Het gemiddelde in het TSO ligt daar tussenin, met 15,1 jaar.

TABAKSGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM

	A-stroom	B-stroom	ASO	BSO	TSO
Nooit	95,5%	89,8%	78,0%	59,8%	63,0%
Ooit	4,5%	10,2%	22,0%	40,2%	37,0%
Laatste jaar	2,9%	7,8%	19,4%	31,5%	30,2%
Laatste maand	0,9%	3,8%	9,3%	17,5%	17,7%
Occasioneel	0,7%	2,4%	6,6%	5,8%	8,4%
Regelmatig	0,3%	1,9%	2,5%	15,7%	10,1%
Dagelijks	0,1%	0,3%	1,2%	10,8%	5,3%

Evoluties in de prevalentie van tabak

Over het algemeen kennen zowel ooitgebruik, laatstejaarsgebruik als regelmatig gebruik tussen 2008-2009 en 2017-2018 een dalende trend. Die is duidelijk sterker aanwezig bij ooitgebruik dan bij laatstejaarsgebruik. In het syntheserapport 2016-2017 werd de vraag gesteld of de daling van het ooit- en laatstejaarsgebruik een halt werd toegeroepen, maar de nieuwste cijfers geven aan dat de algemeen dalende trend zich voortzet. Voor het regelmatige gebruik van tabak is de daling sinds 2011-2012 niet alleen ononderbroken voortgezet, over tien jaar heen kent dit gebruik ook de sterkste daling. Het aandeel regelmatige gebruikers van tabak ligt anno 2017-2018 bijna drie keer zo laag dan in 2008-2009.

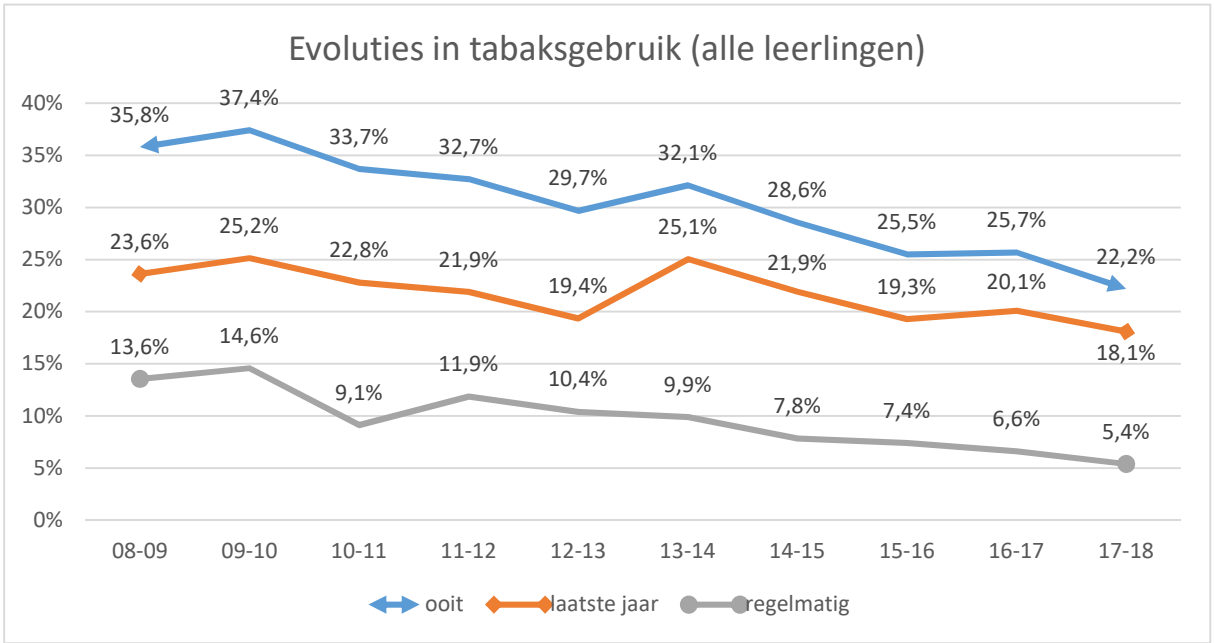

Ondanks de tussentijds afwijkende schooljaren 2012-2013 en 2013-2014 is er voor elk van de drie leeftijdsgroepen een daling van het tabaksgebruik over de tien laatste schooljaren geweest. Die daling is het sterkst in de jongste leeftijdsgroep. Het aandeel in 2017-2018 bedraagt de helft van dat in 2008-2009. De daling bij de twee oudste leeftijdsgroepen is verhoudingsgewijs minder sterk. We zien ook daar een lager aandeel dan in 2008-2009 en vooral een iets meer lineaire daling sinds 2013-2014. Maar de cijfers blijven desondanks hoog in de twee hoogste leeftijdsgroepen: respectievelijk 23,6% en 36,8% heeft gerookt in het laatste jaar.

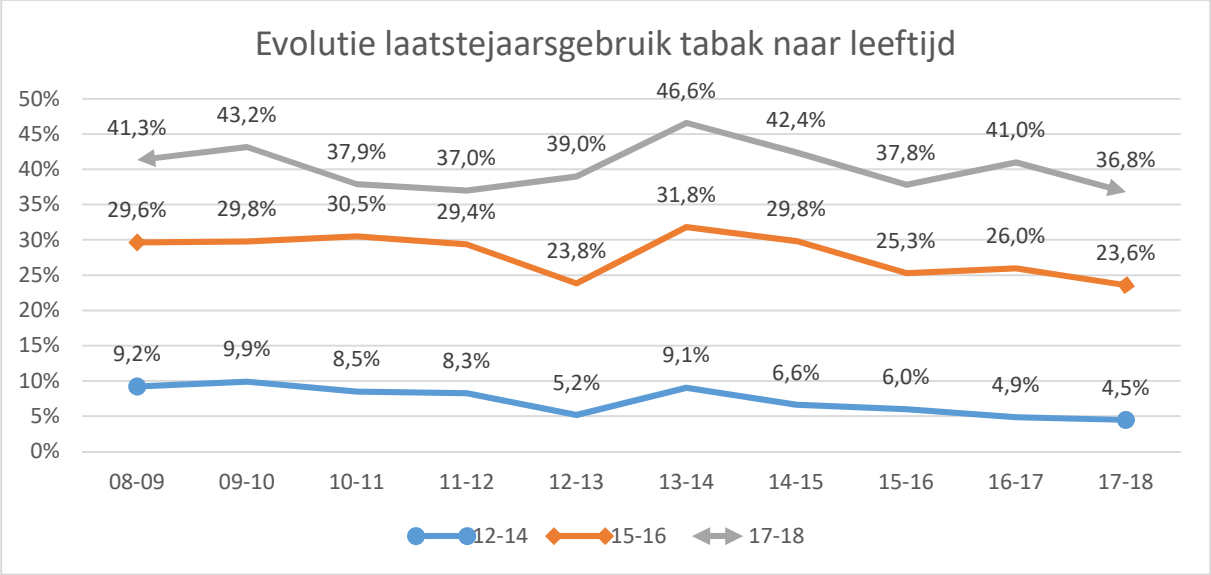

Na een aanhoudende stijging van de beginleeftijd voor tabaksgebruik tussen 2010-2011 (de eerste meting voor deze parameter) en 2014-2015, volgde in 2015-2016 een daling van de gemiddelde beginleeftijd. Maar in de twee daaropvolgende schooljaren steeg die beginleeftijd weer. In 2017-2018 wordt de hoogste beginleeftijd tot dusver opgetekend. In vergelijking met het eerste meetpunt is de gemiddelde beginleeftijd met bijna één jaar uitgesteld.

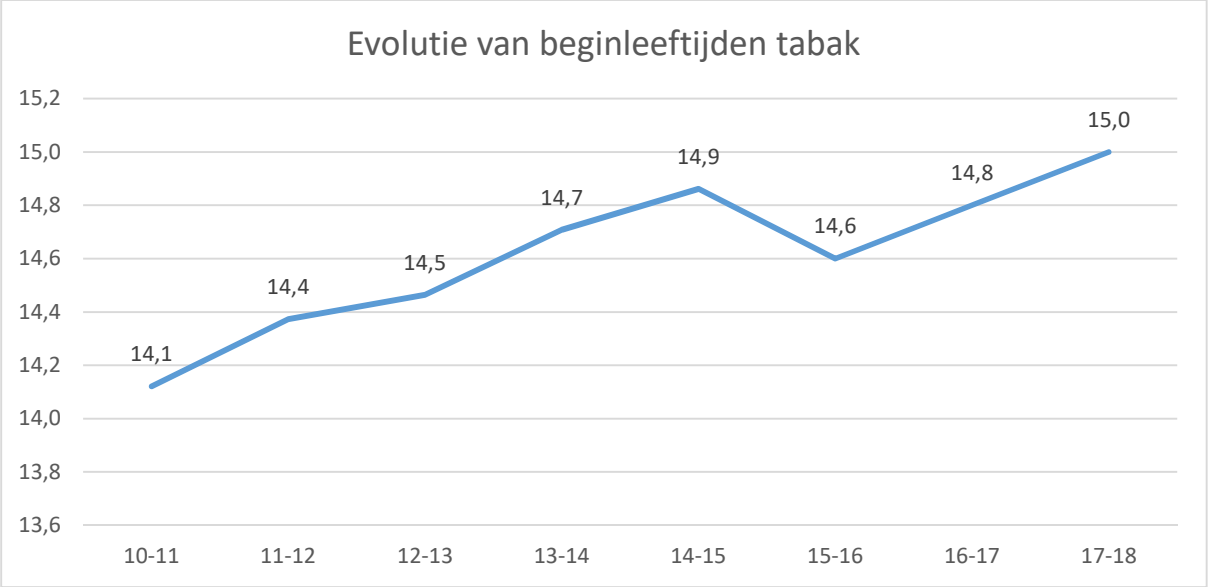

Over de tien laatste schooljaren heen lagen de genderverschillen in grootteorde van laatstejaarsgebruik tussen 3% en 6%. Uitzondering hierop was schooljaar 2015-2016, toen de curves elkaar opvallend naderden. Maar nadien is het verschil weer naar zijn 'oude' patroon teruggekeerd. De stelling dat laatstejaarsgebruik sterker aanwezig is onder jongens blijft dus gehandhaafd. We zien een in golven dalende beweging van beide curves, wat erop wijst dat het laatstejaarsgebruik voor beide geslachten daalde tussen 2008-2009 en 2017-2018. Bij de meisjes is er over de vijf laatste jaren heen een aanhoudende daling zichtbaar.

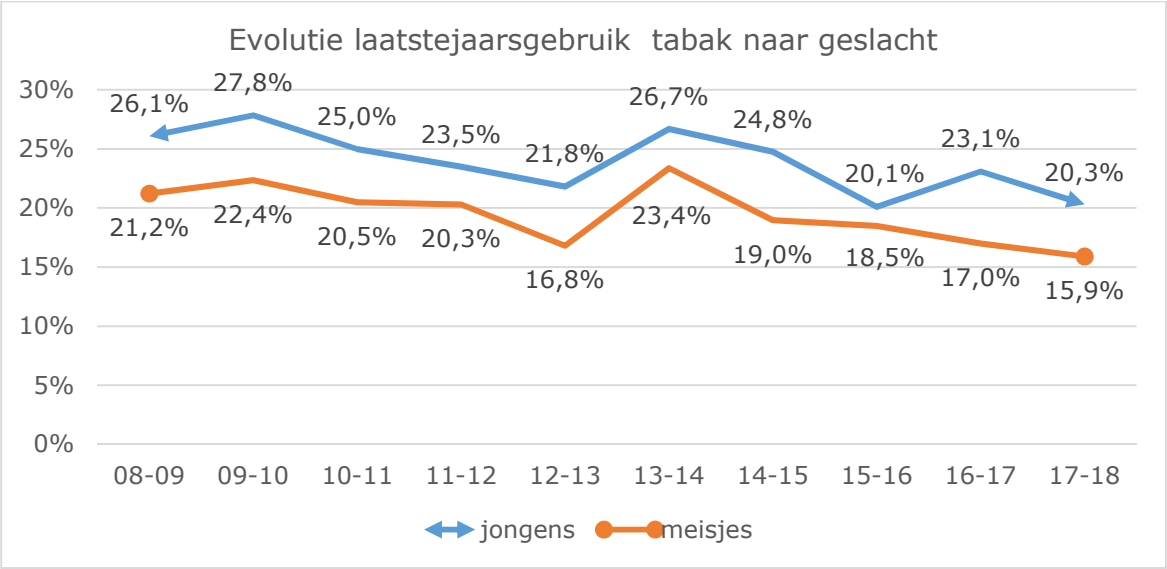

Schooljaar 2017-2018 brengt een primeur: het laatstejaarsgebruik wordt niet langer 'gedomineerd' door BSO. Door een belangrijke daling van het tabaksgebruik in BSO over de vijf laatste jaren heen en de recent eerder stabiele trend in TSO vertonen beide onderwijsvormen nu een bijna even hoge laatstejaarsprevalentie. Het aandeel van ASO ligt daar als vanouds duidelijk onder, al is er over de drie laatste schooljaren geen neerwaartse trend meer zichtbaar.

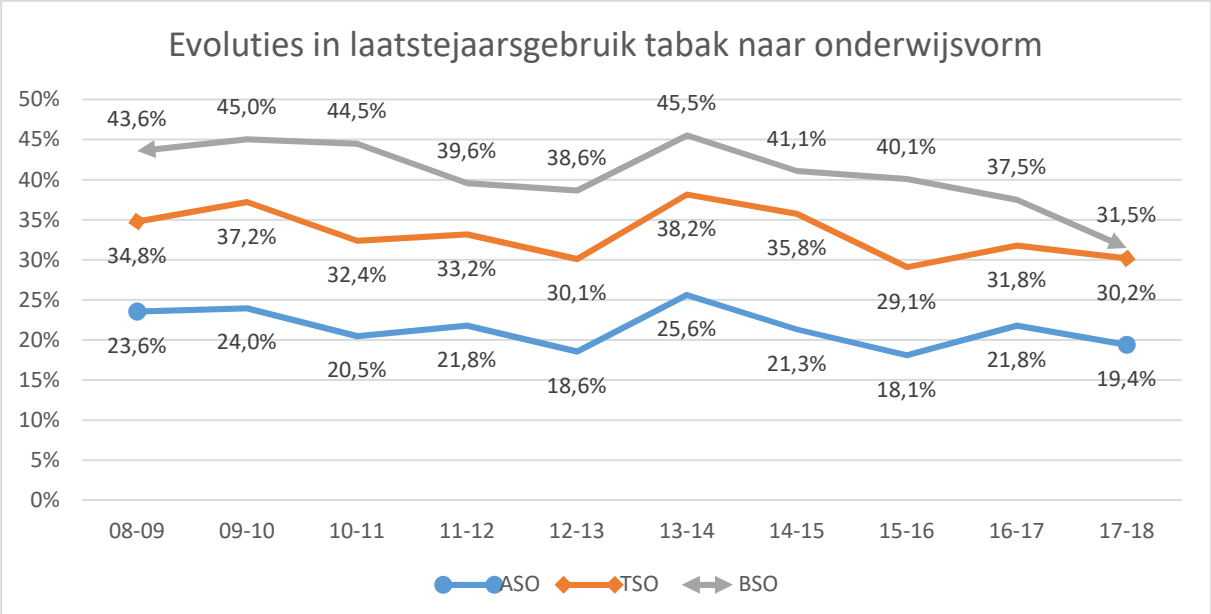

Tabaksgebruik en de wetgeving

Prevalentie naar wettelijke leeftijd

Hoewel de verkoop van tabak aan jongeren onder de 16 jaar verboden was op het moment van de bevraging (inmiddels is de leeftijdsgrens verhoogd naar 18 jaar), geeft 10,3% van de -16-jarigen aan ooit te hebben gerookt. Het merendeel van hen (8,0%) rookte het laatste jaar. Het verschil tussen -16 jaar en 16+ is evenwel groot. Bij de +16-jarigen – waarvan de grote meerderheid nog steeds minderjarig is - is 11,3% van de jongeren een regelmatige roker.

TABAKSGEBRUIK NAAR WETTELIJKE LEEFTIJD

	-16	16 +
Nooit	89,7%	59,3%
Ooit	10,3%	40,7%
Laatste jaar	8,0%	33,7%
Laatste maand	3,9%	18,5%
Occasioneel	2,2%	9,2%
Regelmatig	1,7%	11,3%
Dagelijks	0,8%	6,8%

We zien dat het laatstejaarsgebruik van tabak na een tijdelijke piek in 2013-2014 weer dalende is. In vergelijking met tien schooljaren eerder liggen de prevalenties voor beide leeftijdsgroepen lager, met een iets duidelijkere daling voor de -16-jarigen. Maar de cijfers blijven hoog bij de +16-jarigen: 33,7% van hen rookte het laatste jaar.

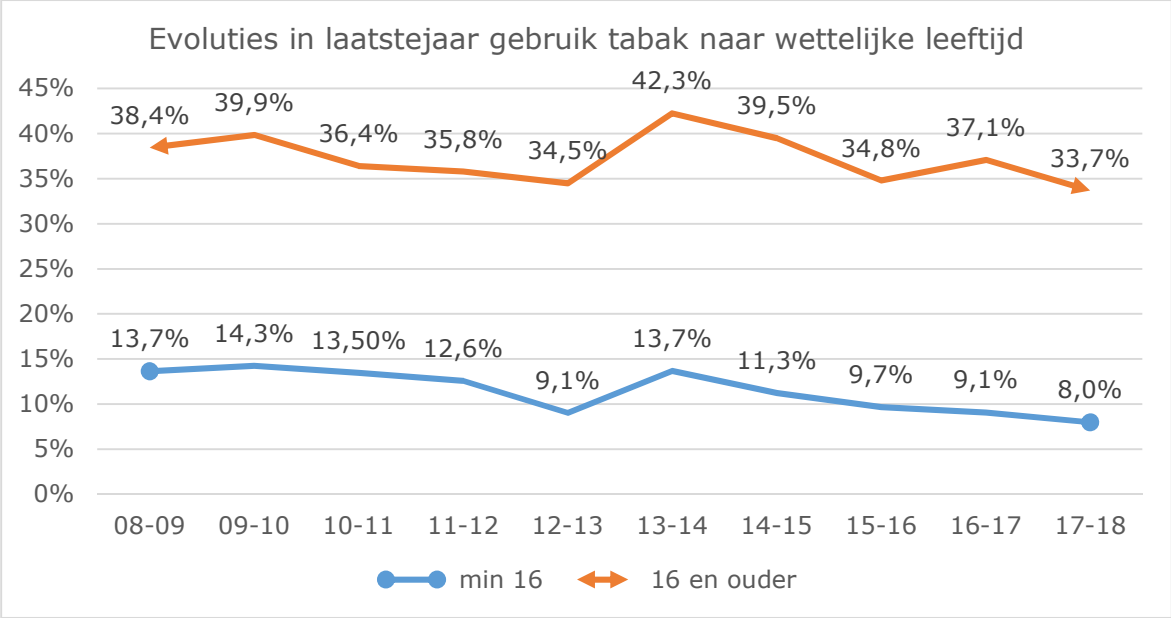

Kennis van de wetgeving

Van de jongeren onder de 16 jaar is 59,5% op de hoogte dat de verkoop van tabaksproducten onder de 16 jaar verboden is. Bij de leerlingen van 16 jaar en ouder is de wetgeving beter gekend: 74,7% is op de hoogte van de tabakswetgeving. Bekijken we de evolutie van de kennis van de wetgeving over tabak, dan blijkt deze alsmaar minder gekend te zijn. Deze evolutie tekent zich in beide leeftijdsgroepen af.

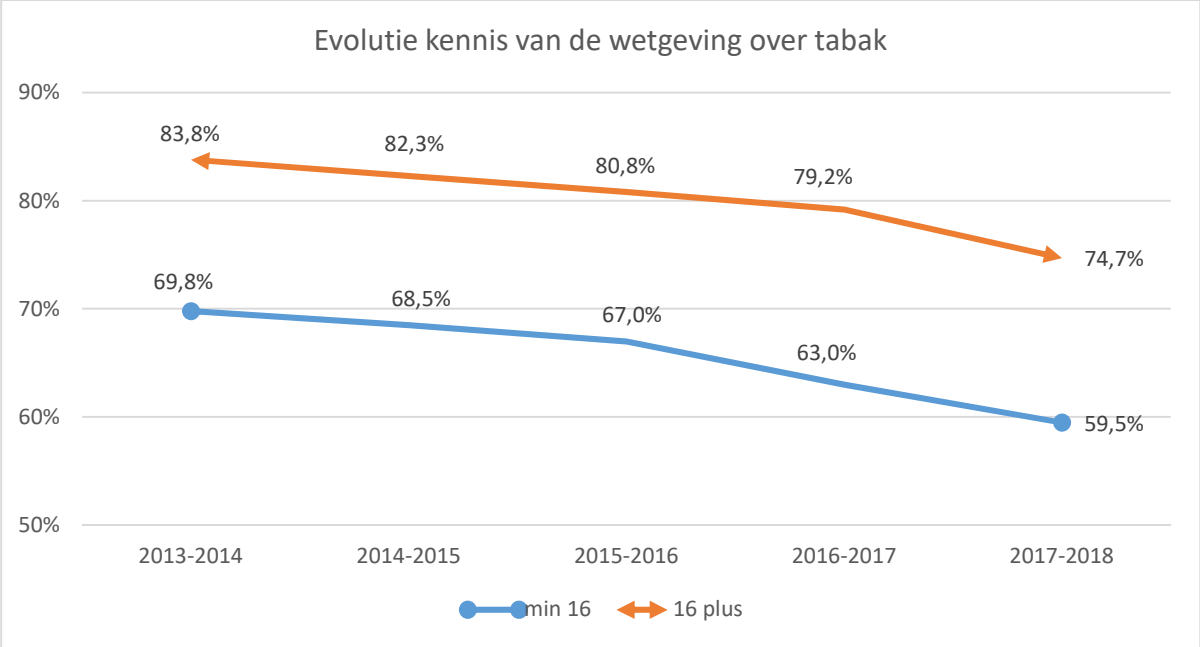

Tabak in de leefwereld van jongeren

Gezien de gemiddelde beginleeftijd, is het niet verwonderlijk dat tabak deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 34,2% zegt minstens 1 vriend te hebben die rookt. Bij 15-16-jarigen heeft 74,5% minstens 1 vriend die rookt en bij 17-18-jarigen is dit 86,3%. Bij de oudere leerlingen kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan wel roken. Terwijl dit in de jongste leeftijdsgroep slechts 2,0% aangeeft dat meer dan de helft van de vriendenkring rookt, is dit bij 10,6% van de 15-16-jarigen en bij 18,2% van de 17-18-jarigen het geval.

Er is een sterke link tussen het eigen tabaksgebruik en het aantal vrienden dat rookt. Van de jongeren die nog nooit tabak hebben gerookt, heeft de helft (50,9%) ook geen enkele vriend die rookt. Van degenen die wel ooit hebben gerookt, is dit slechts 5,3%. Van de jongeren die geen huidige roker zijn (jongeren die niet tijdens het laatste jaar hebben gerookt of hebben aangeven niet langer te roken), geeft amper 3,9% aan dat meer dan de helft van hun vriendengroep rookt. Bij regelmatige rokers ligt dat aandeel op 56,6%.

Subjectieve beschikbaarheid van tabak

Over de voorbije acht schooljaren geven steeds minder jongeren aan gemakkelijk aan tabak te geraken. Toch liggen de cijfers nog opvallend hoog gezien de jonge leeftijd. Zo geeft 39,0% van de jongeren onder de 16 jaar aan makkelijk aan tabak te geraken. Bij de jongeren boven 16 jaar zegt zelfs 79,7% gemakkelijk aan tabak te raken.

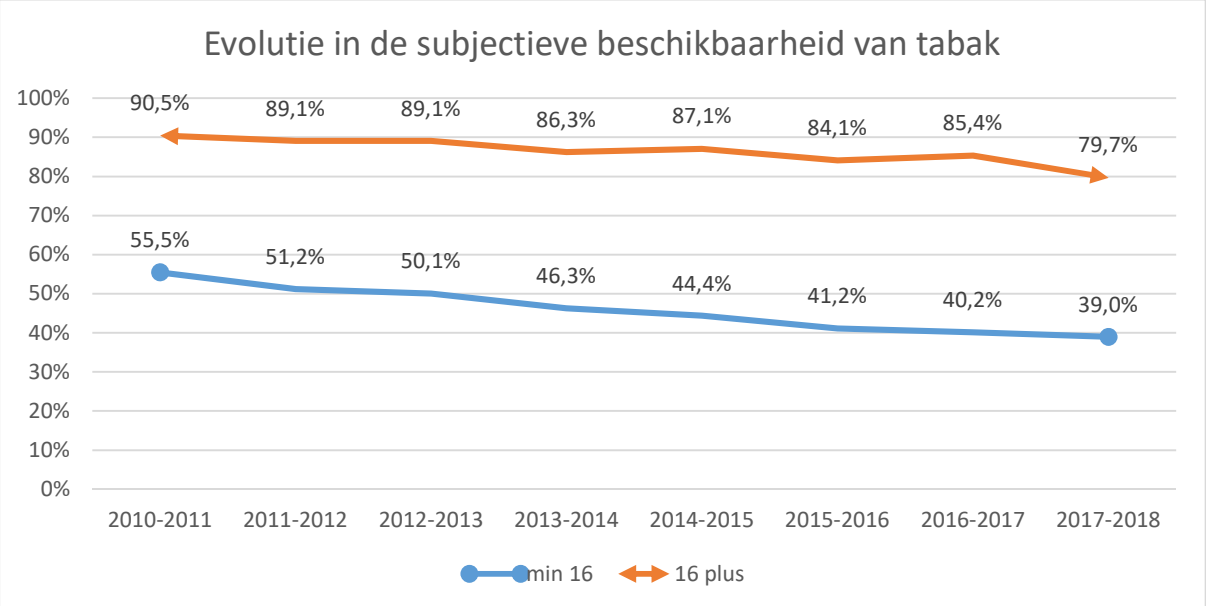

E-sigaretten

Prevalentie en frequentie van e-sigaretten

De meerderheid van de jongeren (77,1%) heeft nog nooit een e-sigaret gebruikt. 22,9% heeft dus wel ooit een e-sigaret gebruikt. Deze grootteordes situeren zich op hetzelfde niveau als klassieke sigaretten (tabak). Maar die gelijkenis gaat enkel voor levensprevalentie op. Het aandeel van gebruik tijdens het laatste jaar, respectievelijk de laatste maand ligt een stuk onder de percentages van tabak roken. 10,4% heeft in het jaar voor de bevraging e-sigaretten gebruikt en 6,6% deed dat in de maand voor de bevraging.

PREVALENTIE, FREQUENTIE EN HOEVEELHEID VAN E-SIGARETTEN

Alle leerlingen	**Nooit**	77,1%
	Ooit	22,9%
	Laatste jaar	17,0%
	Laatste maand	6,6%
	Gestopt tijdens laatste 12 maanden	11,0%
	Occasioneel	3,7%
	Regelmatig	2,1%
	Dagelijks	0,7%
Gebruikers laatste mnd	**Met nicotine**	21,9%
	Zonder nicotine	54,6%
	Zowel met als zonder nicotine	23,5%

17,0% van de leerlingen heeft het **afgelopen jaar** e-sigaretten gebruikt. Een meerderheid daarvan, met name 11,0%, geeft aan momenteel **niet meer** te vapen. Van de recente gebruikers geven de meesten (3,7%) dit **occasioneel** te doen. 2,1% van alle leerlingen doet dit op **regelmatige** basis. Slechts een heel klein deel van alle leerlingen gebruikt e-sigaretten **dagelijks**.

Onder de leerlingen die e-sigaretten in de voorgaande 30 dagen gebruikt hebben, is het gebruik van e-sigaretten zonder nicotine het meest voorkomend (54,6%). Bijna een kwart van hen gebruikt zowel e-sigaretten met als zonder nicotine (23,5%) en ruim één op de vijf van de recente gebruikers roken enkel e-sigaretten met nicotine (21,9%).

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst een e-sigaret gebruiken, is 16,1 jaar[4]. De meest voorkomende leeftijd om het te proberen of met het gebruik te starten is 16 jaar (44,1%). In dat opzicht verschilt dit beeld niet veel van tabak roken.

Het aantal leerlingen dat **ooit** e-sigaretten gebruikt, stijgt sterk tussen de jongste en de middelste leeftijdscategorie. Daarna wordt de stijging minder sterk. Dat heeft te maken met het feit dat de meerderheid een eerste keer gebruikt op de leeftijd van 16 jaar. Een gelijkaardig verloop is ook te zien bij gebruik tijdens het **laatste jaar** en tijdens de **laatste maand**. In elk van de leeftijdscategorieën is ongeveer de helft van de ooitgebruikers ondertussen **gestopt** met dat gebruik. Van de groep die e-sigaretten is blijven gebruiken, doet in elke leeftijdsgroep de meerderheid dat op **occasionele** basis, al komt bij de oudste leerlingen het aandeel regelmatige gebruikers in de buurt van dat van occasionele gebruikers.

GEBRUIK E-SIGARETTEN NAAR LEEFTIJD

	12-14	15-16	17-18
Nooit	89,4%	72,7%	64,5%
Ooit	10,6%	27,3%	35,5%
Laatste jaar	7,6%	21,9%	28,1%
Laatste maand	2,8%	8,9%	10,7%
Gestopt	4,6%	14,2%	18,7%
Occasioneel	2,0%	5,0%	5,0%
Regelmatig	0,8%	2,5%	4,1%
Dagelijks	0,2%	0,8%	1,5%

Jongens-meisjes

Bijna dubbel zoveel jongens als meisjes hebben **ooit** e-sigaretten gebruikt: 28,3% van de jongens, tegenover 15,1% van de meisjes. Dat genderverschil is groter dan bij tabak roken. Dat blijft ook zo voor de overige prevalenties en frequenties. De verschillen zijn het grootst bij **laatstemaandgebruik** en **regelmatig** gebruik (incl. **dagelijks** gebruik).

GEBRUIK E-SIGARETTEN NAAR GESLACHT

	Jongens	Meisjes
Nooit	71,7%	84,9%
Ooit	28,3%	15,1%
Laatste jaar	22,6%	11,2%
Laatste maand	9,8%	3,3%
Occasioneel	4,9%	2,5%
Regelmatig	3,3%	0,8%
Dagelijks	1,2%	0,2%

[4] Gemiddelde beginleeftijden worden berekend op de antwoorden van de groep 17-18-jarigen.

Onderwijsvormen

Net als bij tabak roken is er een duidelijk verschil in dampgedrag tussen leerlingen uit de A-stroom en leerlingen uit de B-stroom. In de A-stroom heeft 8,1% **ooit** al gedampt, in de B-stroom is dat ook hier bijna dubbel zo hoog (15,1%). Er is ook een duidelijk verschil in de bovenbouw, waar leerlingen uit TSO en (sterker nog) BSO wezenlijk meer e-sigaretten gebruiken dan ASO-leerlingen. Die verhoudingen zetten zich door in de andere prevalenties en frequenties. Het **regelmatig** gebruik is wezenlijk hoger in BSO (6,3%) dan in TSO (3,4%) en zeker dan in ASO (0,6%).

GEBRUIK E-SIGARETTEN NAAR ONDERWIJSVORM

	A-stroom	B-stroom	ASO	BSO	TSO
Nooit	91,9%	84,9%	81,4%	60,1%	66,2%
Ooit	8,1%	15,1%	18,6%	39,9%	33,8%
Laatste jaar	5,6%	11,6%	14,6%	32,3%	26,7%
Laatste maand	2,1%	5,7%	4,9%	13,1%	11,0%
Gestopt	3,3%	6,3%	11,4%	18,1%	17,2%
Occasioneel	1,6%	2,2%	2,5%	7,4%	5,3%
Regelmatig	0,5%	2,7%	0,6%	6,3%	3,4%
Dagelijks	0,2%	0,5%	0,1%	2,3%	1,3%

Alcohol

Prevalentie en frequentie van alcohol

Alcohol is het enige product dat door de meerderheid van de jongeren ooit gebruikt werd. 54,7% van alle leerlingen heeft ooit alcohol gedronken en 49,4% dronk ook het afgelopen jaar. Het is voor het eerst dat minder dan de helft van alle leerlingen alcohol dronk in het voorbije jaar. Een bijna even groot deel van alle jongeren (45,3%) dronk nog nooit alcohol. Bij de 17-18-jarigen geeft 20,0% aan nog nooit alcohol te hebben gedronken.

PREVALENTIE VAN ALCOHOLGEBRUIK	
Nooit	45,3%
Ooit	54,7%
Laatste jaar	49,4%
Laatste maand	35,4%
Occasioneel	38,3%
Regelmatig	10,3%

10,3% van de leerlingen drinkt regelmatig alcohol. 78,8% van de leerlingen dronk geen alcohol in de week voor de bevraging, 14,0% dronk in die periode één tot vier glazen alcohol en 7,2% dronk 5 of meer glazen.

Bier is de vaakst gekozen drank bij jongeren. 37,4% van de jongeren heeft het laatste jaar bier gedronken tegenover 31,6% die het laatste jaar wijn dronk. Aperitieven en sterkedrank werden door respectievelijk 28,7% en 28,2% gedronken. Alcopops kennen met 21,7% laatstejaarsgebruik de laagste prevalentie. Bier wordt ook vaker regelmatig gedronken: 7,7% van de jongeren drinkt regelmatig bier, terwijl dat aandeel voor de andere soorten alcohol tussen 1,6% en 2,6% ligt.

Een alcoholgerelateerd fenomeen dat de laatste jaren regelmatig in de media wordt aangehaald, is indrinken voor het uitgaan. In de leerlingenpopulatie is bijna één op de vijf nog niet uitgegaan. Van diegenen die dit wel al deden, doet een meerderheid nooit of meestal niet aan indrinken (45,3%). Maar de groep jongeren die meestal wel tot altijd indrinkt is niet veel kleiner (35,0%). Eén op de acht leerlingen drinkt altijd in voor het uitgaan.

PREVALENTIE VAN INDRINKEN	
Nooit	24,2%
Meestal niet	21,1%
Meestal wel	23,9%
Altijd	12,1%
Ik ga (nog) niet uit	18,7%

Van alle jongeren waren er drie op de tien (29,4%) al eens dronken en heeft een bijna even groot aandeel (27,5%) ooit aan bingedrinken[5] gedaan. Regelmatige uitingen van dronkenschap en

[5] De definitie van bingedrinken is vier glazen alcohol (voor meisjes) of zes glazen alcohol (voor jongens) drinken binnen een tijdspanne van twee uur. De antwoordcategorieën zijn: “nooit”, “minder dan maandelijks”, “maandelijks”, “wekelijks” en

bingedrinking, in een frequentie van wekelijks tot dagelijks dus, zijn eerder zeldzaam: 1,4% van de leerlingen geeft aan regelmatig dronken te zijn en 2,5% regelmatig te bingedrinken.

PREVALENTIE VAN DRONKENSCHAP		PREVALENTIE VAN BINGEDRINKING	
Nooit	70,6%	**Nooit**	70,2%
Ooit	29,4%	**Ooit**	29,8%
Laatste jaar	24,1%	**Regelmatig**	2,5%
Regelmatig	1,4%		

Leeftijd

De gemiddelde beginleeftijd voor alcohol is 14,6 jaar[6]. Terwijl drie op de tien 12-14-jarigen ooit al eens alcohol heeft gedronken (29,4%), is dat bij de 15-16-jarigen al een duidelijke meerderheid (71,3%). Bij de 17-18-jarigen heeft 80,0% ooit alcohol gedronken en dronk 62,8% in de maand voor de bevraging. Terwijl ongeveer één op de acht (12,8%) van de 15-16-jarigen regelmatig alcohol drinkt, ligt dat aandeel bij 17-18-jarigen bijna dubbel zo hoog (24,2%). Het dagelijks gebruik van alcohol komt beperkt voor: 0,4% van de 17-18-jarigen geeft aan dagelijks alcohol te drinken.

ALCOHOLGEBRUIK NAAR LEEFTIJD

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig	dagelijks
12-14	70,6%	29,4%	21,7%	9,7%	19,9%	1,4%	0,1%
15-16	28,7%	71,3%	67,7%	50,9%	54,2%	12,8%	0,2%
17-18	20,0%	80,0%	76,6%	62,8%	52,1%	24,2%	0,4%

Terwijl de overgrote meerderheid van de 12-14-jarigen (95,8%) geen alcohol dronk in de week voor de bevraging, is dit bij 15-16-jarigen iets meer dan twee derde (70,3%) en bij 17-18-jarigen bijna zes op de tien leerlingen (57,8%). In de twee oudere groepen zien we niet alleen dat meer jongeren in de week voordien alcohol hadden gedronken, maar ook dat 17-18-jarigen meer glazen alcohol hadden gedronken dan 15-16-jarigen. Bij de 15-16-jarigen dronk 9,5% meer dan 4 glazen alcohol in die week, bij de 17-18-jarigen ligt dat aandeel bijna dubbel zo hoog (16,9%). 6,7% van de 17-18-jarigen gaf zelfs aan meer dan 10 glazen alcohol te hebben gedronken in de week voor de bevraging.

"dagelijks of bijna dagelijks". Deze verschillen van de antwoordcategorieën die de frequentie van alcoholgebruik en dronkenschap nagaan.

[6] Berekend op de gemiddelde beginleeftijden van 17-18-jarigen.

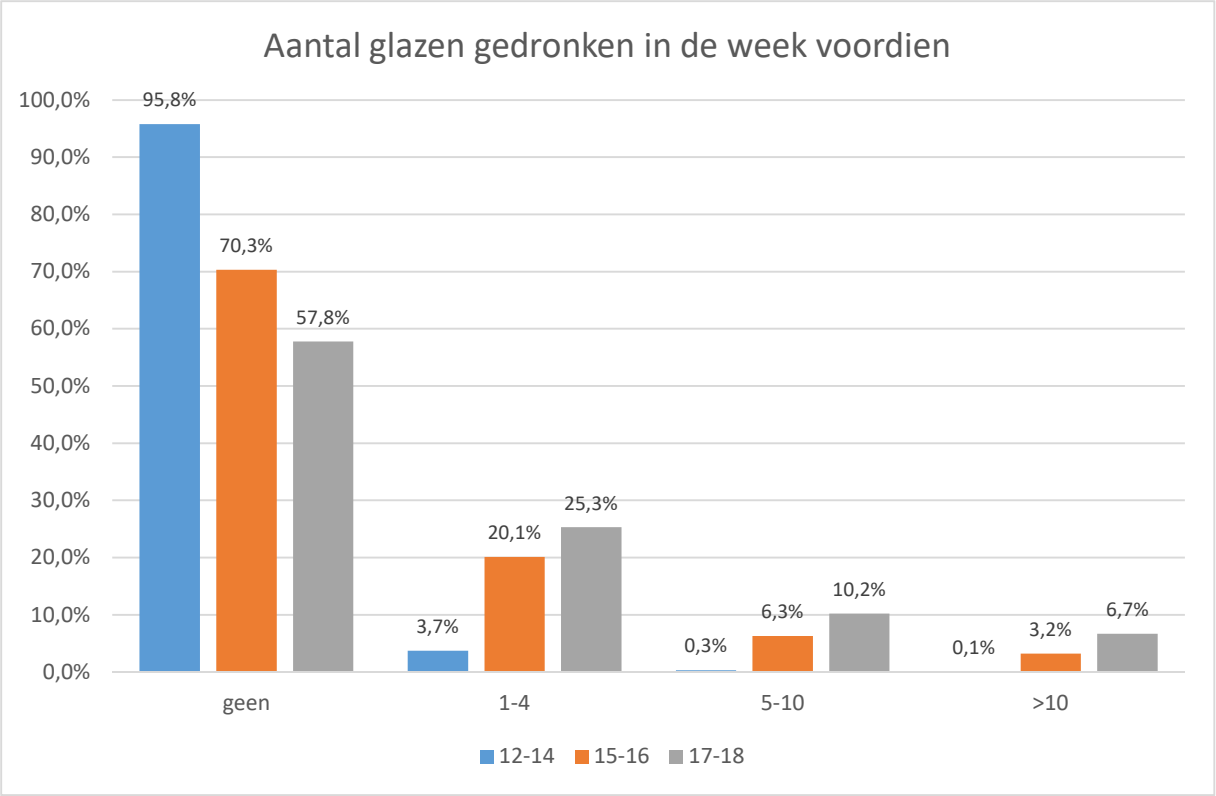

In de jongste leeftijdscategorie hebben jongeren vooral ooit bier (20,9%) of wijn (20,6%) gedronken. Het ooitgebruik van sterkedrank (11,3%) en aperitieven (11,1%) komt minder vaak voor en het ooitgebruik van alcopops is in de jongste leeftijdsgroep eerder uitzonderlijk (6,5%). Veel meer oudere leerlingen hebben ooit al sterkedrank gedronken, namelijk 47,8% van de 15-16-jarigen en 70,2% van de 17-18-jarigen. Respectievelijk 36,3% en 58,7% dronk ook het laatste jaar sterkedrank. Bier blijft wel nog steeds de drank die door het hoogste aantal 17-18-jarigen regelmatig gedronken wordt: 18,8% van de 17-18-jarigen drinkt regelmatig bier, 6,9% drinkt regelmatig wijn en 5,9% drinkt regelmatig sterkedrank.

Het gros van de jongste leerlingen gaat niet uit of drinkt nooit in als ze uitgaan. Toch heeft al meer dan één op de vijf leerlingen onder 15 jaar al ingedronken. Bij de oudere leeftijdsgroepen stijgt het aandeel indrinkers alsmaar. Terwijl bij 15-16-jarigen de overgrote meerderheid wel eens uitging is er onder de uitgaanders een nipte meerderheid die meestal niet of nooit indrinkt. Bij de oudste leerlingen ging bijna iedereen al eens uit. Bovendien doet meer dan de helft dan meestal wel of altijd aan indrinken. Eén op de vijf 17-18-jarigen drinkt altijd in voor het uitgaan.

PREVALENTIE VAN INDRINKEN

	nooit	meestal niet	meestal wel	altijd	Gaat niet uit
12-14	34,9%	13,0%	6,3%	1,7%	44,1%
15-16	22,7%	23,8%	27,3%	12,2%	13,9%
17-18	17,7%	24,0%	33,4%	19,9%	5,0%

Hoe ouder de jongeren, hoe meer ze ooit al eens dronken waren of aan bingedrinking hebben gedaan. Van alle 12-14-jarigen was 6,2% al eens dronken. Bij 15-16-jarigen ligt dat aandeel al op 38,3% (32,2% nog het laatste jaar) en bij 17-18-jarigen op 61,6% (51,6% nog het laatste jaar). Bij de oudste leerlingen is 1 op 25 leerlingen regelmatig dronken (4,1%).

PREVALENTIE VAN DRONKENSCHAP

	ooit	laatste jaar	regelmatig
12-14	6,2%	3,9%	0,2%
15-16	38,3%	32,2%	1,3%
17-18	61,6%	51,6%	4,1%

5,0% van de 12-14-jarigen deed ooit aan bingedrinken, net als 41,6% van de 15-16-jarigen en 58,8% van de 17-18-jarigen. Bij de 15-16-jarigen geeft één op de zes (17,5%) en bij de 17-18-jarigen drie op de tien (30,3%) aan minstens één keer per maand te bingedrinken.

PREVALENTIE VAN BINGEDRINKING

	ooit	ooit tot minder dan maandelijks	regelmatig
12-14	5,0%	3,9%	0,2%
15-16	41,6%	24,1%	1,9%
17-18	58,8%	28,5%	7,7%

Jongens-meisjes

Het verschil in de prevalenties van alcohol tussen jongens en meisjes is miniem. Zo dronk 49,6% van de jongens het afgelopen jaar alcohol tegenover 49,1% van de meisjes. Het verschil in frequentie is duidelijk groter: 13,1% van de jongens drinkt regelmatig alcohol, bij meisjes is dit 7,5%. De beginleeftijd voor het drinken van alcohol ligt bij jongens bovendien iets lager dan bij meisjes (resp. 14,5 jaar en 14,7 jaar).

ALCOHOLGEBRUIK NAAR GESLACHT

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Jongens	44,3%	55,7%	49,6%	36,3%	35,8%	13,1%
Meisjes	46,3%	53,7%	49,1%	34,4%	41,0%	7,5%

Iets meer jongens dan meisjes dronken alcohol in de week voor de bevraging: 23,1% van de jongens en 19,3% van de meisjes. Daarnaast dronken meer jongens een hoger aantal glazen in de week voor de bevraging dan meisjes: 9,0% van de jongens dronk 5 glazen of meer in de week vooraf, terwijl dit bij meisjes 5,3% bedraagt.

Wat indrinkgedrag betreft, verschillen jongens en meisjes amper van elkaar. In beide groepen is ongeveer één op de vijf nog niet uitgegaan. Onder de uitgaanders is de groep die meestal niet of nooit indrinkt even groot bij jongens (44,9%) als bij meisjes (45,7%). Die quasi gelijke verhouding geldt ook voor meestal wel tot altijd indrinken: 36,6% bij jongens, tegenover 35,3% bij meisjes.

26,3% van de jongens geeft aan het voorbije jaar dronken te zijn geweest tegenover 21,9% van de meisjes. Wat bingedrinking betreft, is er qua prevalentie een miniem verschil: 30,1% van de jongens geeft aan ooit aan bingedrinking te hebben gedaan, tegenover 29,5% van de meisjes. Er is wel een

– zij het klein – verschil in frequentie van bingedrinking: 14,5% van de jongens doet dit minstens één keer per maand, tegenover 12,3% van de meisjes.

PREVALENTIE VAN DRONKENSCHAP

	ooit	laatste jaar	regelmatig
Jongens	31,6%	26,3%	2,1%
Meisjes	27,1%	21,9%	0,7%

PREVALENTIE VAN BINGEDRINKING

	ooit	ooit tot minder dan maandelijks	regelmatig
Jongens	30,1%	15,5%	3,1%
Meisjes	29,5%	17,2%	2,0%

Onderwijsvormen

Bij jongeren in de eerste graad geven iets meer jongeren uit de B-stroom aan ooit al eens alcohol te hebben gedronken (27,6%) dan jongeren uit de A-stroom (22,2%). Opvallend is wel dat driekwart van de leerlingen uit de B-stroom al uitging, terwijl dat in de A-stroom bij minder dan de helft het geval was. Het aandeel dat meestal wel tot altijd indrinkt, is ook duidelijk hoger in de B-stroom dan in de A-stroom (11,2% vs. 5,0%).
Tussen de onderwijsvormen voor de tweede en derde graad zijn de verschillen in prevalentie van alcoholgebruik ongeveer even groot. Maar in schooljaar 2017-2018 tekent zich voor het eerst een ander patroon af. Terwijl voorheen BSO de hoogste prevalenties vertoonde, situeert de hoogste graad van alcoholgebruik ooit, in het laatste jaar en in de laatste maand zich nu bij ASO en TSO. Die van BSO liggen daar duidelijk onder. Voor regelmatig gebruik ligt het aandeel van BSO (14,8%) wel tussen ASO (13,2%) en TSO (18,0%). Dat wijst er op dat er in de kleinere groep alcoholdrinkers in het BSO proportioneel meer regelmatige drinkers zijn dan in ASO.
Bekijken we de hoeveelheid gedronken alcohol in de week voor de bevraging, dan vinden we in BSO 8,8% leerlingen die dan 5 of meer glazen alcohol dronken, tegenover 11,1% in ASO en 11,8% in TSO.

ALCOHOLGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
A-stroom	77,8%	22,2%	15,1%	5,5%	13,6%	1,0%
B-stroom	72,4%	27,6%	16,3%	8,4%	13,7%	1,9%
ASO	28,1%	71,9%	69,1%	53,9%	55,4%	13,2%
BSO	34,8%	65,2%	58,8%	40,5%	43,0%	14,8%
TSO	25,9%	74,1%	69,8%	53,3%	51,3%	18,0%

Relatief meer leerlingen uit TSO geven aan tijdens het laatste jaar dronken te zijn geweest (39,4%) dan jongeren uit het ASO (34,3%) en BSO (32,1%). In het TSO geeft 21,5% van de jongeren aan minstens één keer per maand te bingedrinken. In het ASO is dit 18,8% en in het BSO 18,5%.

Evoluties in alcoholgebruik

Het ooitgebruik van alcohol kende over de laatste tien jaren heen een aanhoudende daling. Voor het laatstejaarsgebruik gold dat tussen 2012-2013 en 2014-2015 even niet meer, maar vanaf 2015-2016 is de curve weer dalend. Het aandeel regelmatig gebruikers van alcohol is tussen 2008-2009 en 2017-2018 meer dan gehalveerd.

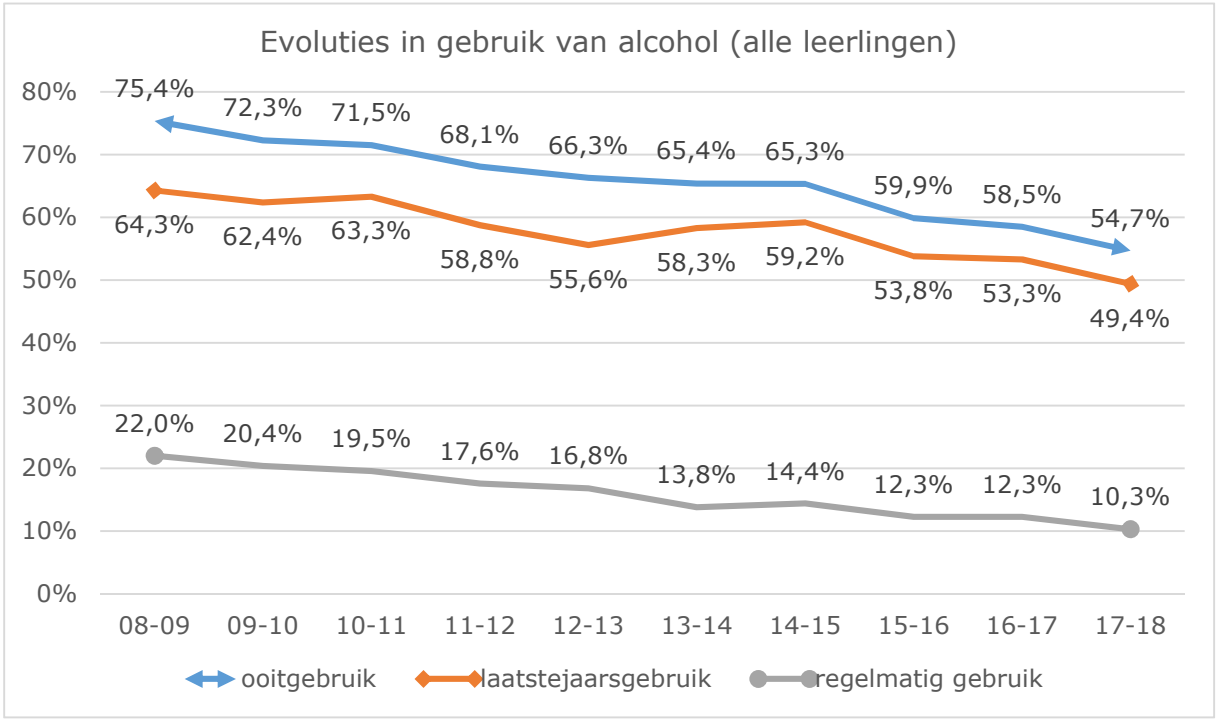

Tussen 2008-2009 en 2014-2015 was de daling in het ooitgebruik en het laatstejaarsgebruik voornamelijk toe te schrijven aan de sterke daling van het alcoholgebruik bij de jongste leerlingen. Die daling zette zich nadien voort, waardoor het aandeel ooitgebruikers van alcohol over de laatste tien schooljaren heen quasi halveerde bij de 12-14-jarigen. Bij de 15-16-jarigen zien we tussen 2008-2009 en 2014-2015 een geringe daling en bij de 17-18-jarigen veranderde er over die periode heen weinig tot niets. Het is pas in de laatste schooljaren dat ook in die oudere leeftijdsgroepen het alcoholgebruik duidelijk daalt.

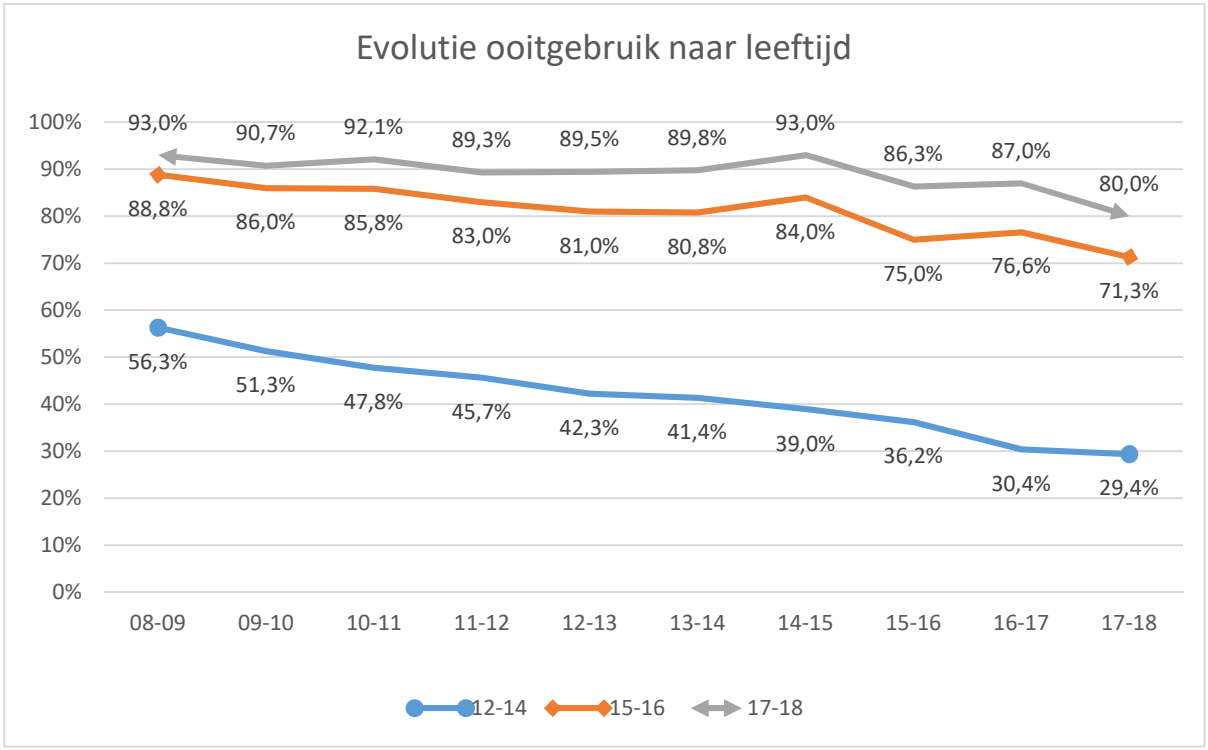

Onderstaande curve van beginleeftijd voor het drinken van alcohol toont aan dat sinds schooljaar 2010-2011 jongeren over het algemeen hun eerste glas alcohol op steeds latere leeftijd dronken. De gemiddelde beginleeftijd schoof de voorbije zeven schooljaren met maar liefst een vol levensjaar op, van 13,6 jaar naar 14,6 jaar. Inzake beginleeftijd is er dus zeker een duidelijke en positieve trend.

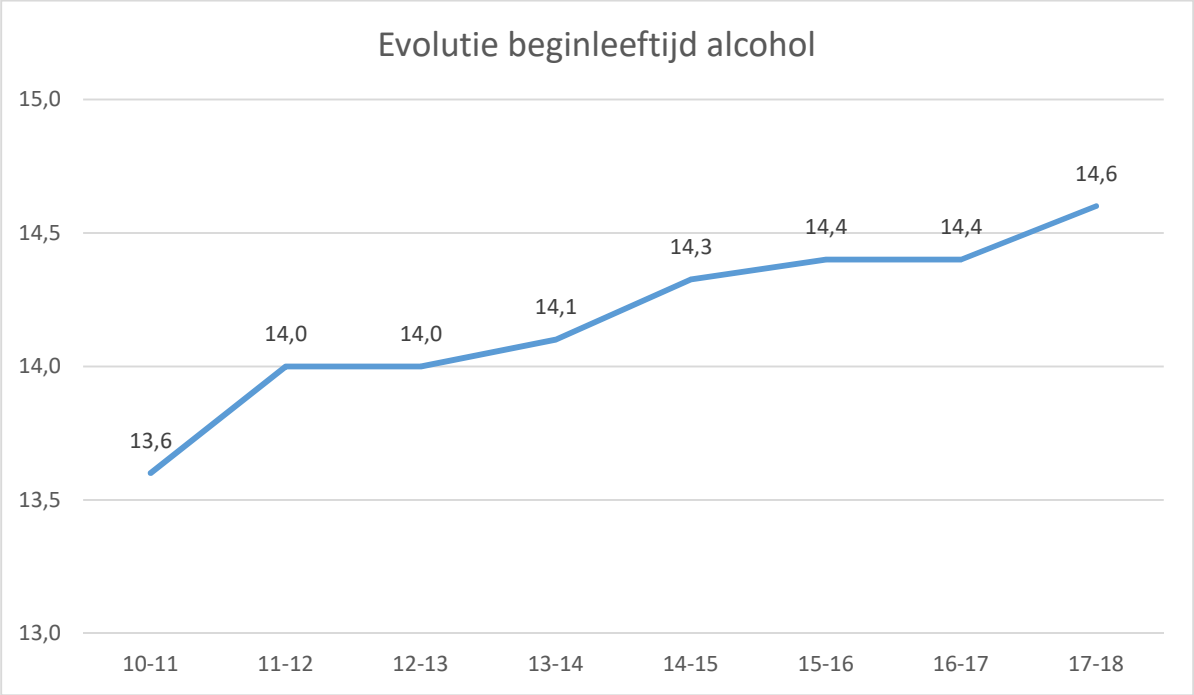

Tussen de schooljaren 2008-2009 en 2017-2018 daalde het laatstejaarsgebruik sterk bij de 12-14-jarigen. In de loop van de laatste 10 schooljaren is het aandeel laatstejaarsgebruikers onder de 12-14-jarigen bijna gehalveerd. Bij de twee oudere leeftijdsgroepen bleef het laatstejaarsgebruik tussen 2008-2009 en 2014-2015 vrij stabiel. Er was alleszins geen duidelijke tendens in te vinden. Vanaf het schooljaar 2015-2016 heeft zich dan toch een golvende dalende beweging ingezet, waardoor het meest recente aandeel ook duidelijk onder dat van tien schooljaren eerder ligt.

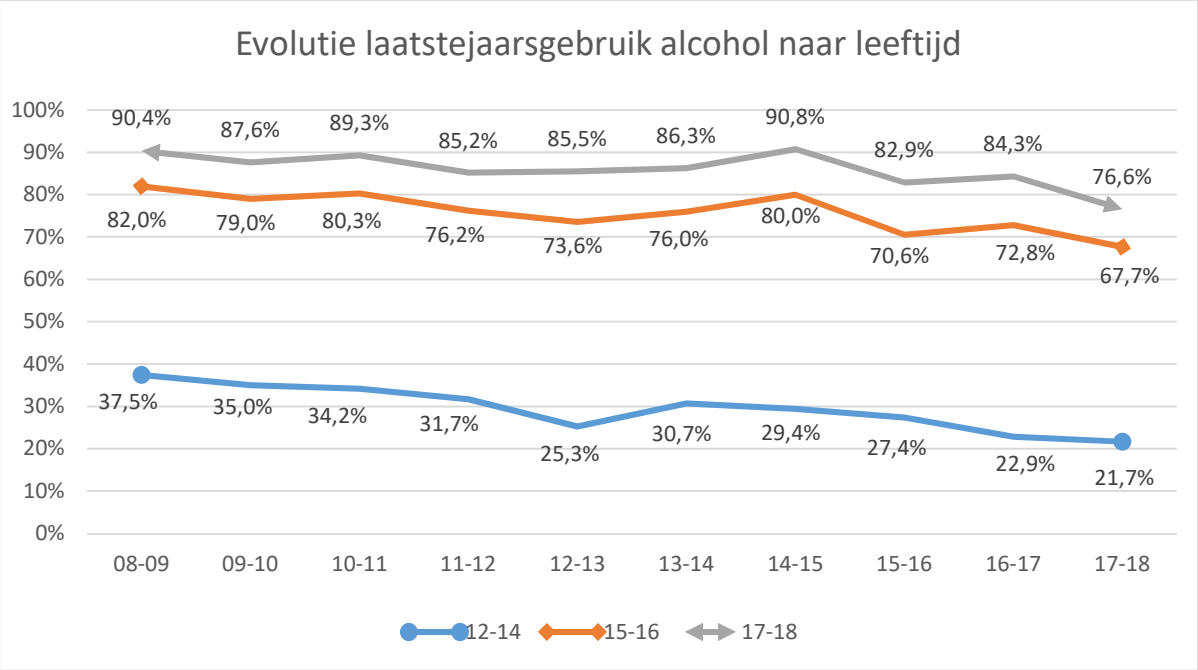

In elke leeftijdsgroep zien we sinds 2008-2009 een duidelijke daling van het regelmatige alcoholgebruik. Voor elk van de drie leeftijdsgroepen ligt het aandeel regelmatige alcoholdrinkers in 2017-2008 minstens de helft lager dan in 2008-2009. In het laatste schooljaar stabiliseerde het aandeel regelmatige alcoholdrinker in de leeftijdsgroep 12-14 jaar zich, maar dat aandeel benadert met 1,4% heel dicht de ondergrens en kan dus niet veel meer zakken. In 2017-2018 ligt het aandeel regelmatige drinkers in die jongste groep op minder dan een derde van het aandeel in 2008-2009.

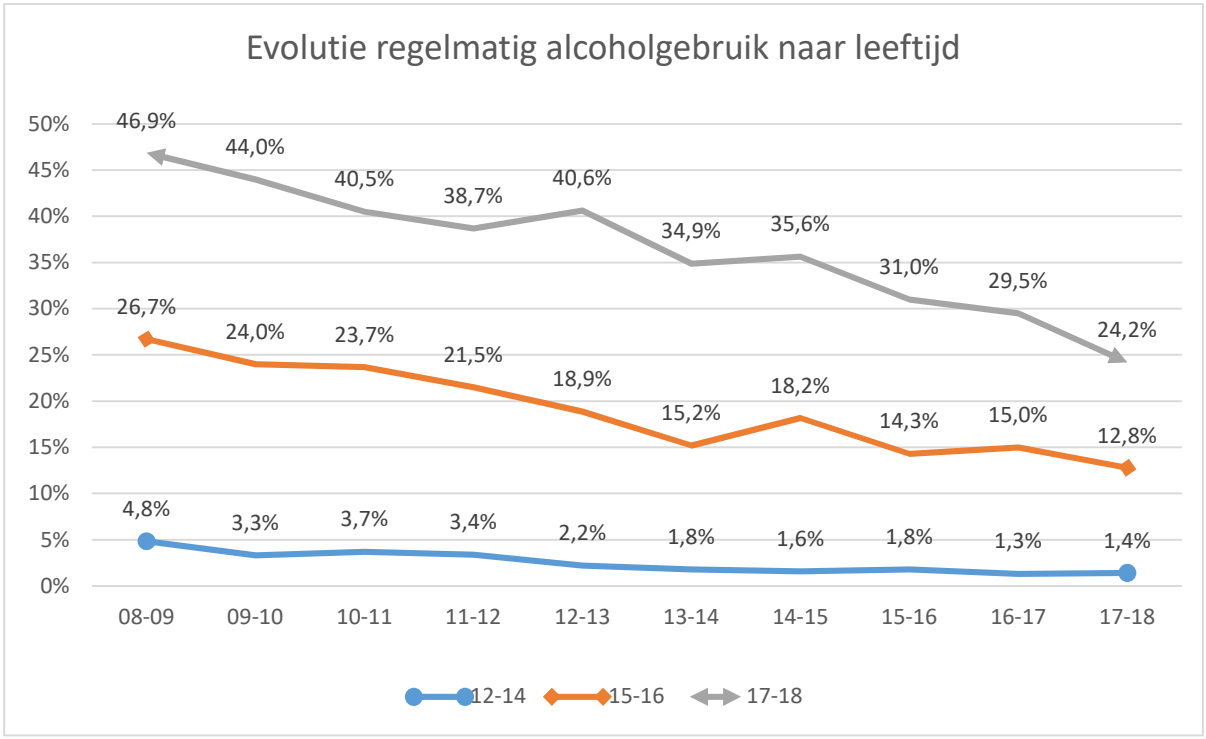

Bekijken we de evolutie van regelmatig gebruik van alcohol per onderwijsvorm (vanaf de 2e graad), dan zien we dat voor alle drie de opgenomen onderwijsvormen het huidige aandeel regelmatige gebruikers ver onder dat van 2008-2009 ligt. Voor ASO en TSO is het aandeel ongeveer gehalveerd. Door de sterke daling van regelmatig alcoholgebruik in BSO in 2017-2018 is het aandeel in die onderwijsvorm zelfs meer dan gehalveerd in diezelfde periode.

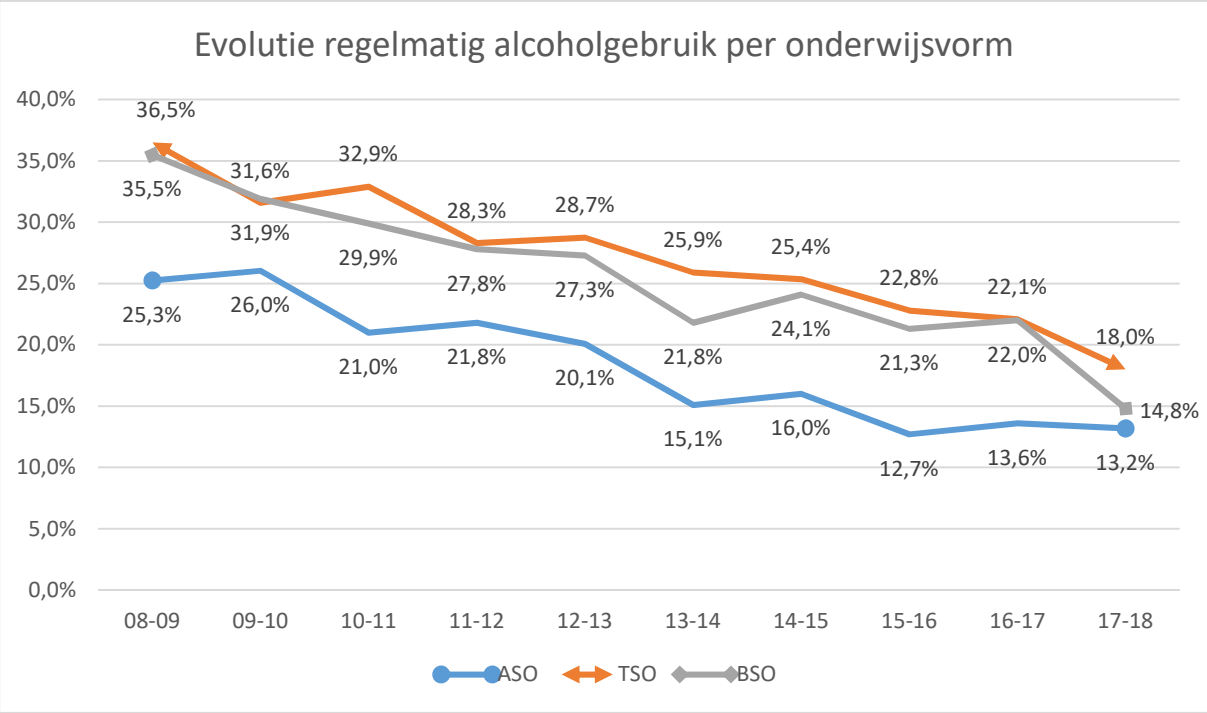

Wat de evolutie in de prevalentie van dronkenschap betreft, zien we drie aparte evoluties. Het ooit dronken zijn kende na de stijging tussen 2010-2011 en 2011-2012 gedurende vier schooljaren een stagnerend verloop. Tussen 2014-2015 en 2015-2016 volgde een duidelijke daling. Maar het daaropvolgende schooljaar kende het aandeel weer een lichte stijging. In het laatste schooljaar zet de daling weer in en dermate sterk dat de voorbije jaren er een neerwaartse golvende trend te zien is.
Ondanks eveneens een daling in het laatste schooljaar is de evolutie van dronkenschap in het jaar voor de bevraging anders. Er is over de acht laatste schooljaren heen zeker geen dalende trend waarneembaar, eerder een op en neer golvende beweging, waarbij de laatst gemeten prevalentie hoger ligt dan in de eerste meting.
De lijn van regelmatig dronkenschap – zijnde je minstens één keer per week dronken voelen - is het eenvoudigst te omschrijven: in de eerste vijf schooljaren sinds dit item in de bevraging is opgenomen zien we een status-quo, waarna sinds 2015-2016 een lichte daling volgt.

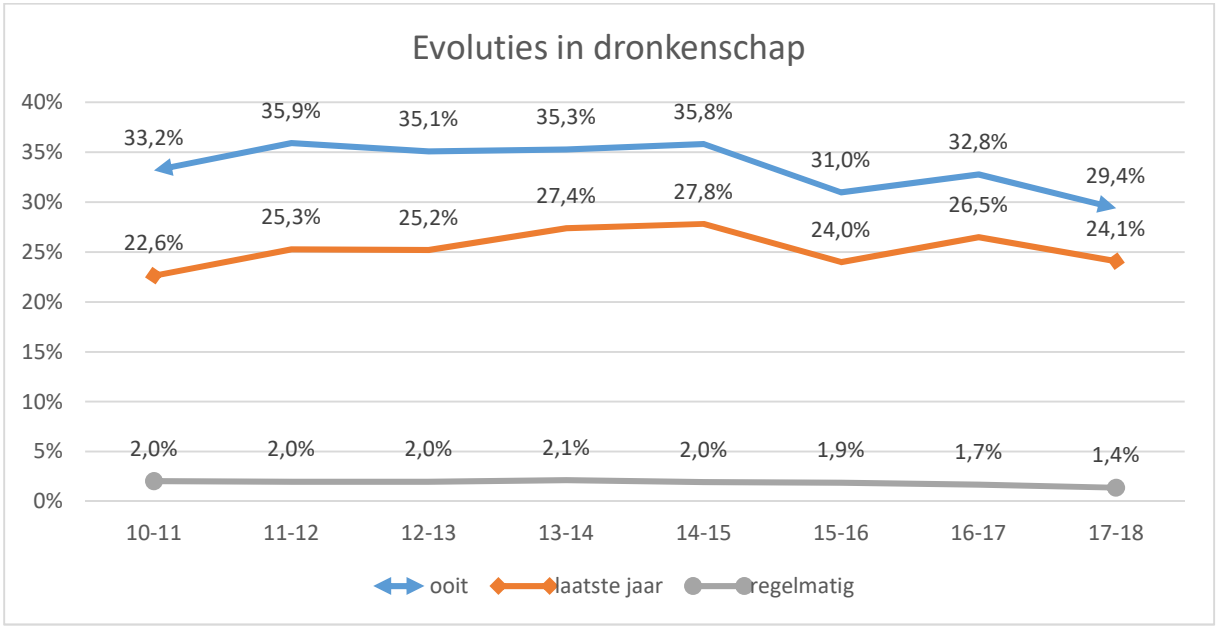

Tussen 2010-2011 en 2014-2015 steeg de prevalentie van tijdens het laatste jaar dronken zijn in de twee oudste leeftijdsgroepen, vooral bij de 17-18-jarigen. Vanaf het schooljaar 2015-2016 kregen beide curves een andere wending, met name een op en neer gaande maar toch algemeen dalende trend. Dit maakt dat voor beide leeftijdsgroepen het aandeel duidelijk onder dat van 'topjaar' 2014-2015 ligt. Voor de 15-16-jarigen ligt het aandeel in dezelfde grootteorde dan bij de eerste meting, iets wat voor de oudste groep niet geldt. Daar ligt het meest recente cijfer nog bijna 5% hoger dan in 2010-2011. Bij de jongste leerlingen is het aandeel stabiel gebleven, wat betekent dat het op zijn laagste peil sinds 2010-2011 blijft.

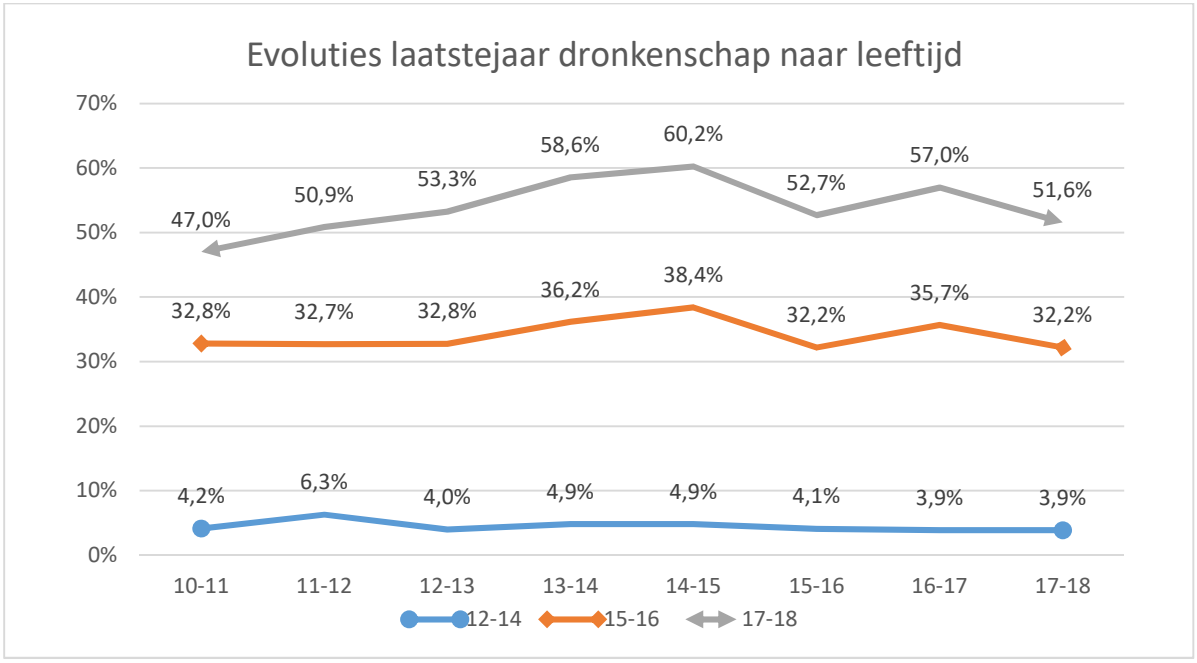

Alcohol in de belevingswereld van jongeren

Motieven om al dan niet alcohol te drinken

De meeste leerlingen die nooit alcohol hebben gedronken, zeggen dit niet te doen omdat men alcohol niet nodig heeft (72,9%). De drie volgende meest genoemde motivaties zijn: omdat alcohol drinken voor hun leeftijd verboden is (51,8%), omdat men alcohol ongezond vindt (51,6%) en omdat alcohol gevaarlijk is (50,7%).

Tussen de leeftijdscategorie zijn er eerder kleine nuanceverschillen voor wat de vaakst vermelde motieven aangaat. Elke leeftijdsgroep geeft in de eerste plaats aan niet te drinken omdat men het niet nodig heeft. De jongste groep geeft veel vaker aan geen alcohol te drinken omdat het voor hen verboden is (65,9%), een motief dat sterk aan kracht verliest bij het ouder worden (15-16-jarigen: 28,5%; 17-18-jarigen: 5,5%). Bij de 17-18-jarigen is het motief "uit overtuiging" (25,0%) belangrijker.

De top-vier van de meest aangehaalde motieven is dezelfde bij jongens en meisjes (omdat ik het niet nodig heb, omdat het verboden is, omdat het ongezond is en omdat het gevaarlijk is) maar er zijn toch enkele verschillen qua proporties. Hoe dan ook worden die vier motieven relatief vaker aangehaald bij meisjes dan bij jongens, met telkens een onderling verschil tussen 5% en 8%. Anderzijds geven bijna dubbel zoveel jongens als meisjes aan geen alcohol te drinken omdat ze sportief zijn (40,0% vs. 21,7%)

De meest vermelde motieven om wel alcohol te drinken zijn met stip voor de gezelligheid met vrienden (73,8%) en omdat men er zin in had (51,9%), vooral bij de twee oudste leeftijdsgroepen. Omdat het mij werd aangeboden vervolledigt de top-drie (36,5%), op de voet gevolgd door 'uit nieuwsgierigheid' (35,0%). Bij 12-14-jarigen zijn de meest voorkomende motieven uit nieuwsgierigheid (45,7%) en voor de gezelligheid met vrienden (42,2%), gevolgd door omdat het werd aangeboden (30,8%) en omdat ik er zin in had (28,6%).

Eén op de vijf à één op de zes leerlingen geeft aan alcohol te drinken om dronken te worden (19,7%), om zich goed te voelen (17,5%) of om hun zorgen te vergeten (15,9%). 7,9% drinkt tegen de verveling. Deze negatieve copingmotieven kunnen wijzen op een verhoogd risicogedrag.

Naar geslacht en onderwijsvorm zijn er eerder geringe verschillen in de meest gekozen motivaties. Om te ontspannen, om verveling tegen te gaan en om dronken te worden zijn motieven die jongens relatief vaker aangeven. Voor de gezelligheid met vrienden, om zorgen te vergeten en omdat ik er zin in had scoren hoger bij meisjes. Om mijn zorgen te vergeten scoort in BSO en TSO hoger dan in ASO, omgekeerd scoort uit nieuwsgierigheid in ASO duidelijk hoger dan in BSO en TSO.

Negatieve ervaringen na het drinken van alcohol

Meer dan de helft van de jongeren die het laatste jaar alcohol dronk, had een slechte ervaring na het drinken van alcohol (57,9%; niet in tabel). Meestal uitte zich dat in misselijkheid ("ik voelde me niet goed"), wat bij 46,9% van alle jongeren die het afgelopen jaar alcohol dronken voorkwam. 28,0% schaamde zich de dag nadien over hun gedrag. Dat te veel alcohol al eens kan leiden tot een ruzie of een gevecht, ondervond 15,5% van de laatstejaarsgebruikers. 10,5% van de jongeren had onder invloed van alcohol seksueel contact waar men achteraf spijt van had. 8,6% beschadigde al eens eigendommen onder de invloed van alcohol. Het aandeel jongeren dat in de problemen kwam op school of met de politie ten gevolge van alcohol bleef beperkt tot net onder 5% (4,9%).

Alcohol in de vriendenkring

Gezien de vanzelfsprekendheid van alcohol in onze cultuur, is het niet verwonderlijk dat alcohol al deel uitmaakt van de leefwereld van 12-14-jarigen: 49,1% heeft minstens 1 vriend die alcohol drinkt. Bij de oudere leerlingen heeft 90 à 95% minstens 1 vriend die alcohol drinkt en kan men eerder kijken naar hoeveel vrienden dan drinken. De ruime meerderheid in die oudere leeftijdsgroepen heeft een vriendengroep waar meer dan de helft van alle vrienden alcohol drinkt (57,8% bij 15-16-jarigen en 72,1% bij 17-18- jarigen). 19,3% van de 15-16-jarigen en 31,8% van de 17-18-jarigen heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vriendenkring minstens 1 keer per maand dronken is. De overgrote meerderheid (88,0%) van wie regelmatig alcohol drinkt, heeft een vriendengroep waar meer dan de helft alcohol drinkt. Iets meer dan de helft (53,4%) van de regelmatige drinkers heeft een vriendengroep waar meer dan de helft minstens 1 keer per maand dronken is.

Alcohol, de wetgeving en de grenzen voor verantwoordelijk gebruik

Alcoholgebruik bij jongeren onder de 16 jaar

Verantwoordelijk gebruik onder de 16 jaar is, conform de wetgeving, geen alcoholgebruik. Toch heeft 38,7% van de min-16-jarigen ooit alcohol gedronken en dronk 32,1% het laatste jaar.

PREVALENTIE VAN ALCOHOLGEBRUIK

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Min 16	61,3%	38,7%	32,1%	18,4%	28,3%	3,2%
16 en ouder	20,8%	79,2%	75,7%	61,4%	53,9%	21,3%

Sinds het schooljaar 2008-2009 is er een sterke daling van het aantal jongeren onder de 16 jaar die ooit al eens alcohol hebben gedronken. Terwijl toen een duidelijke meerderheid al eens alcohol had gedronken (64,3%), is dit voor het schooljaar 2017-2018 gedaald tot minder dan vier op de tien leerlingen (38,7%). Bij de jongeren die 16 jaar of ouder zijn, zien we de laatste jaren ook een geleidelijke daling maar over de tien schooljaren heen is de daling duidelijk minder sterk dan bij de jongeren onder de 16 jaar.

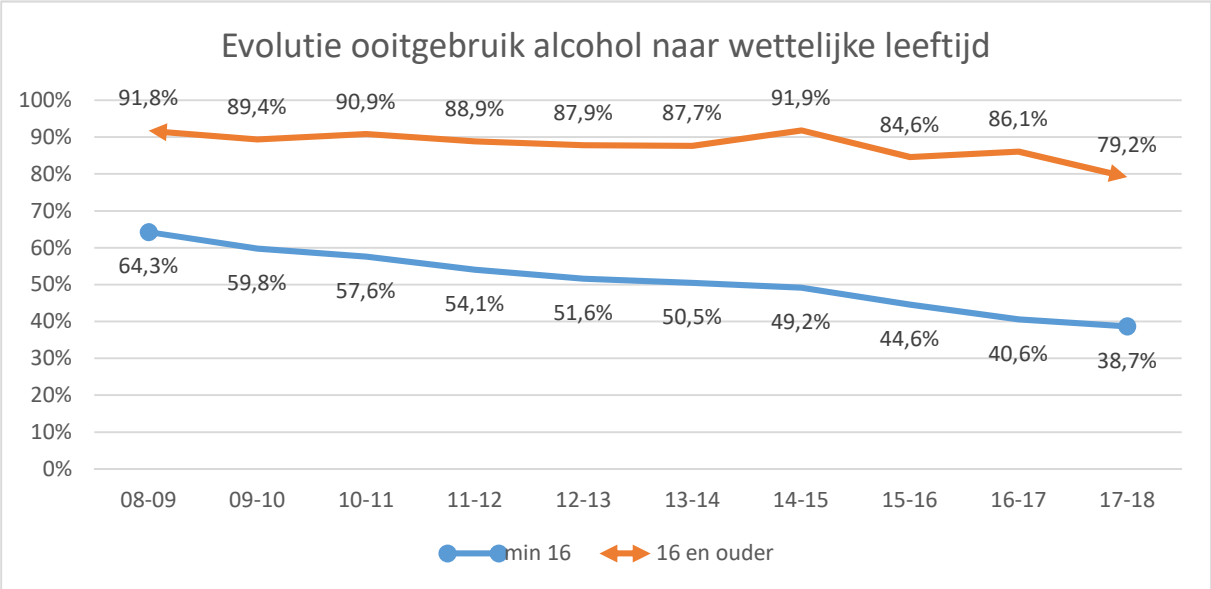

Van de jongeren onder de 16 jaar die geen alcohol drinken, geeft 62,0% aan dit niet te doen omdat alcohol nog verboden is voor hen. Dat aandeel is sinds het schooljaar 2008-2009 bijna verdubbeld. Na de wetswijziging van 31/12/2009 nam deze motivatie om geen alcohol te drinken duidelijk aan belang toe.

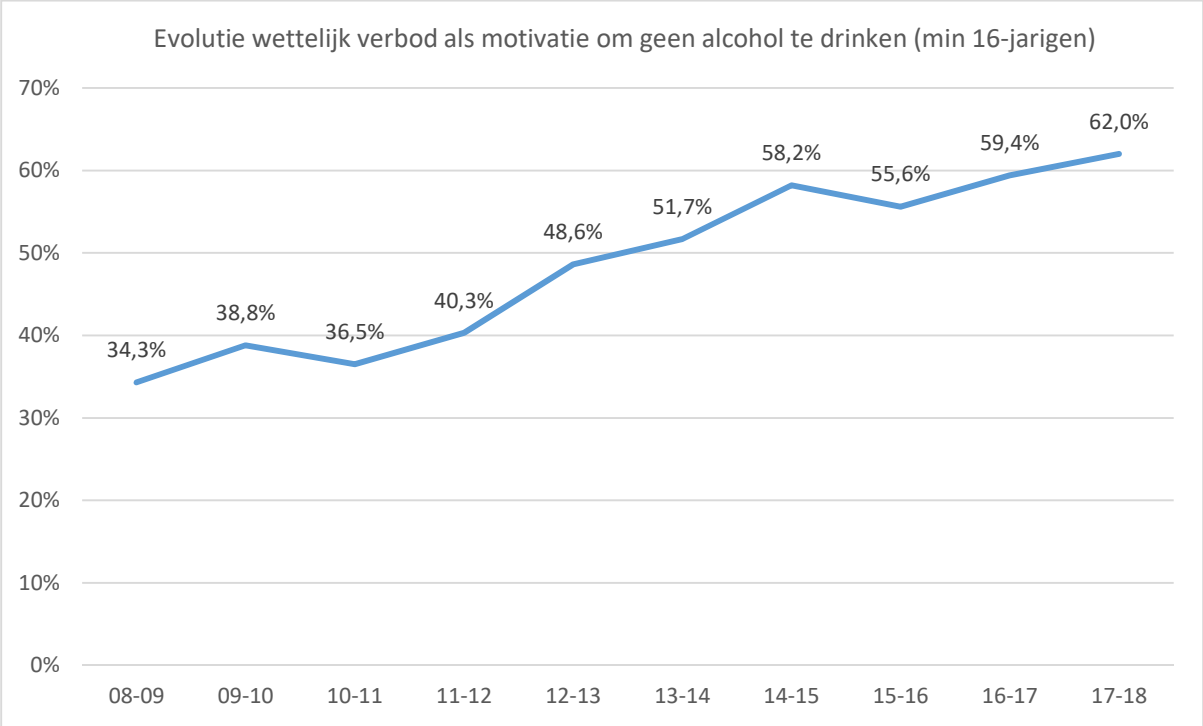

Alcoholgebruik bij jongeren van 16 jaar en ouder

In de nieuwe, wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor alcoholgebruik geven De Hoge Gezondheidsraad en VAD het advies om onder de 18 jaar geen alcohol te drinken. De resultaten van de leerlingenbevraging tonen dat we daar nog heel ver van af staan: in de leeftijdsgroep 12-17-jarigen heeft een meerderheid (53,0%) reeds alcohol gedronken.

De grootste sprongen in het laatstejaarsgebruik van sterkedrank liggen tussen 14 en 16 jaar: 11,3% van de 14-jarigen dronk het afgelopen jaar sterkedrank, bij 16-jarigen is dit al 45,3%. Het regelmatig gebruik van sterkedrank is bij de jongeren van 16 jaar of jonger eerder beperkt. 3,5% van de 16-jarigen drinkt regelmatig sterkedrank. Bij 17-jarigen ligt dit iets hoger, namelijk 5,2%. Bij 18-jarigen stijgt het verder naar 7,4%.

Alcoholgebruik per leeftijd

Het aandeel ooitgebruik van alcohol daalde bij 12-jarigen tussen de schooljaren 2007-2008 en 2017-2018 van 42,0% naar 13,5% en bij 13-jarigen van 60,4% naar 29,5%. Door de sterkere daling in de drie laatste schooljaren zien we een zelfde duidelijke tendens bij 14-jarigen, van 73,9% naar 42,3%. Dat geldt ook, zij het in mindere mate, voor de oudere leeftijden: terwijl er voorgaande

schooljaren weinig tot geen evolutie zichtbaar was, ligt het aandeel ooitgebruikers sinds het schooljaar 2015-2016 een stuk lager.

Sinds het schooljaar 2009-2010 kent het regelmatig alcoholgebruik een duidelijke daling, ook bij de oudere leeftijden: 16 jaar (van 32,1% naar 17,2%), 17 jaar (van 41,4% naar 24,4%) en 18 jaar (van 49,5% naar 23,7%).

Beschikbaarheid van alcohol

Ondanks het verbod op het verkopen en schenken van alcohol aan deze leeftijdsgroep geeft 53,6% van de jongeren onder de 16 jaar aan gemakkelijk aan bier of wijn te kunnen geraken. 33,3% zegt resoluut niet aan alcoholische dranken te kunnen geraken. Gezien de huidige wetgeving is dit laatste een verrassend laag cijfer. 42,2% van de minderjarigen zegt gemakkelijk aan sterkedrank te kunnen geraken, wat toch al een heel stuk lager is dan een schooljaar eerder, toen dat aandeel 48,0% bedroeg (niet in tabel).

Kennis van de wetgeving

De overgrote meerderheid van de jongeren is op de hoogte van de alcoholwetgeving. 96,3% van de jongeren onder de 16 weet dat de verkoop en het schenken van bier en wijn verboden zijn onder de 16 jaar en 90,0% weet dat de verkoop en het schenken van sterkedrank verboden zijn onder de 18 jaar. Bij jongeren van 16 jaar en ouder liggen deze cijfers zelfs nog iets hoger, nl. 97,9% en 94,8%.

Psychoactieve medicatie

Prevalentie en frequentie van psychoactieve medicatie

In de enquête werd het gebruik van drie psychoactieve medicijnen bevraagd, namelijk slaap- en kalmeringsmiddelen, ADHD-medicatie en opwekmiddelen. Van deze drie werden slaap- en kalmeringsmiddelen het vaakst door leerlingen gebruikt: 15,6% van alle leerlingen gebruikte ooit deze medicatie, tegenover 8,0% die ooit ADHD-medicatie nam en 3,3% die ooit opwekmiddelen innam.

PREVALENTIE VAN PSYCHOACTIEVE MEDICATIE

	slaap- en kalmerings-middelen		ADHD-medicatie		opwek-middelen	
	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar
12-14	14,2%	6,3%	6,3%	4,6%	3,3%	1,6%
15-16	15,4%	7,7%	8,5%	5,2%	3,2%	1,8%
17-18	18,5%	7,7%	10,5%	5,8%	3,5%	1,8%
Jongens	12,4%	5,5%	11,3%	7,4%	3,3%	1,7%
Meisjes	18,9%	8,7%	4,6%	2,8%	3,3%	1,7%
A-stroom	14,0%	5,8%	5,0%	3,5%	2,9%	1,5%
B-stroom	10,5%	5,7%	12,1%	8,6%	4,7%	2,7%
ASO	16,4%	7,2%	4,7%	3,3%	2,8%	1,4%
BSO	15,6%	7,7%	13,2%	6,4%	3,8%	2,1%
TSO	17,8%	8,5%	12,1%	8,0%	3,9%	2,0%
Totaal	**15,6%**	**7,1%**	**8,0%**	**5,1%**	**3,3%**	**1,7%**

Het ooitgebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen ligt wat hoger bij 17-18-jarigen (18,5%) dan bij 12-14-jarigen (14,2%) en 15-16-jarigen (15,4%). Het laatstejaarsgebruik is bij 15-16-jarigen en 17-18-jarigen even hoog (7,7%). Bij 12-14-jarigen ligt dat met 6,3% iets lager. Meer meisjes dan jongens hebben zowel ooit (18,9% vs. 12,4%) als in het laatste jaar (8,7% vs. 5,5%) slaap- of kalmeringsmiddelen gebruikt.

Bij ADHD-medicatie stijgt de prevalentie met de leeftijd, vooral wat ooitgebruik betreft. Opvallend meer jongens dan meisjes gebruiken deze medicatie, zowel in ooitgebruik (11,3% vs. 4,6%) als in laatstejaarsgebruik (7,4% vs. 2,8%). Ook springt het hoger gebruik (ooit en laatste jaar) in B-stroom, BSO en TSO op. In A-stroom en ASO liggen die percentages een stuk lager.

Wat gebruik van opwekkende medicatie betreft, valt op dat er noch tussen leeftijdsgroepen, noch tussen genders wezenlijke verschillen zijn. Enkel de prevalenties in onderwijsvormen wijken onderling wat af, waarbij vooral het hogere gebruik in de B-stroom opvalt.

Evoluties in psychoactieve medicatie

Het ooitgebruik van ADHD-medicatie nam tussen 2008-2009 en 2016-2017 geleidelijk aan toe van -6,8% tot 8,4%. In 2017-2018 is een kleine daling, waarbij de volgende jaren zal blijken of het een eenmalig knikje zoals in schooljaar 2014-2015 is of de ombuiging van de stijgende curve.

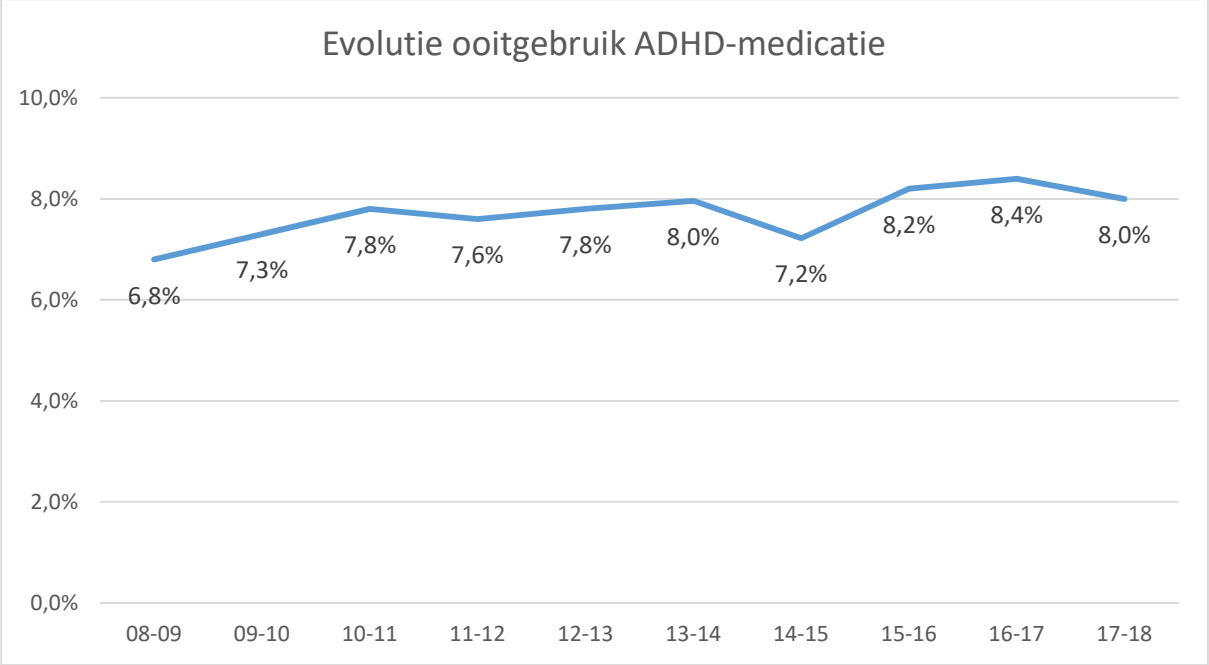

De curves van ooitgebruik van ADHD-medicatie maken in elke onderwijsvorm soms rare sprongen. Maar in zijn totaliteit bekeken, kan je stellen dat ASO steeds merkelijk lager scoort en ook geen wezenlijke daling heeft gekend. In BSO en TSO is dat anders. BSO en vooral TSO kennen anno 2017-2018 een duidelijk hoger ooitgebruik van ADHD-medicatie dan in 2008-2009. Door de recente daling in BSO en de aanhoudende stijging in TSO is het ooitgebruik voor het eerste het hoogst in laatstgenoemde onderwijsvorm.

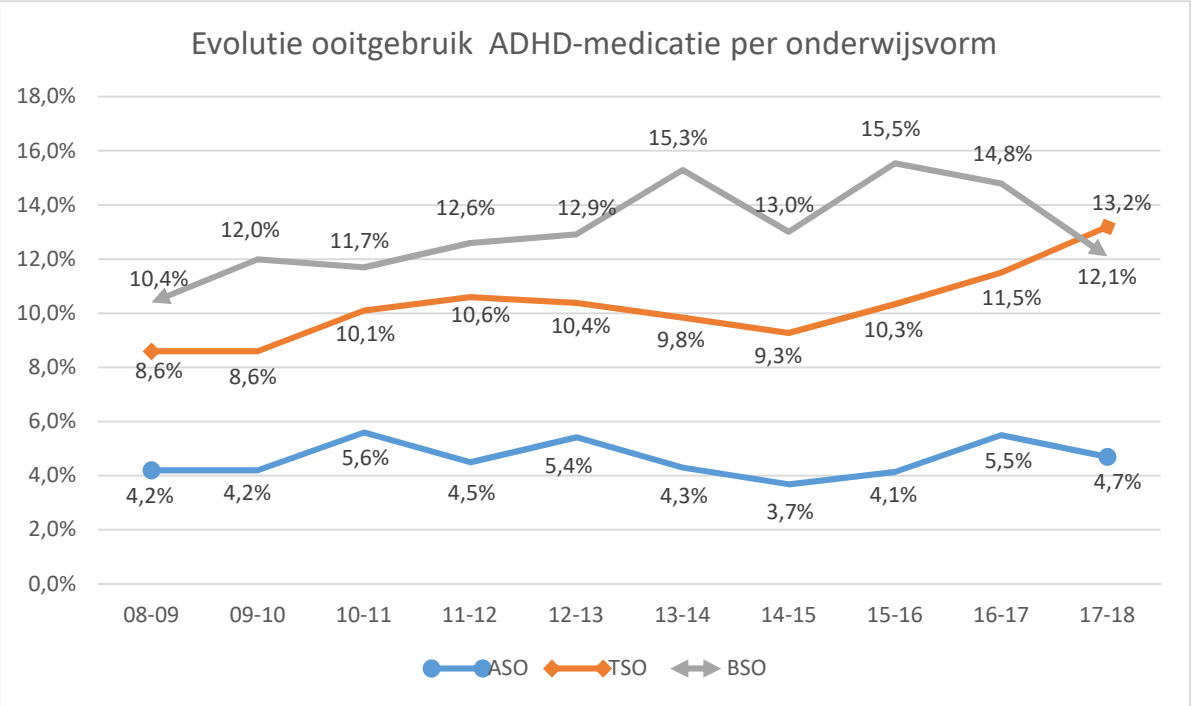

De oudere leeftijdsgroepen kennen een iets hogere levensprevalentie of ooitgebruik van ADHD-medicatie dan de jongste leeftijdsgroep. Tussen 2008-2009 en 2017-2018 steeg het ooitgebruik bij de 12-14-jarigen amper (van 6,0% naar 6,3%), bij de 15-16-jarigen licht (van 7,0% naar 8,5%) en bij de 17-18-jarigen al iets meer (van 7,4% naar 10,5%).

Tussen 2010-11 en 2012-13 daalde het ooitgebruik van slaap- en kalmeringsmiddelen licht. De twee laatste schooljaren steeg het tot boven 15%, meteen het hoogste aandeel in de leerlingenbevraging.

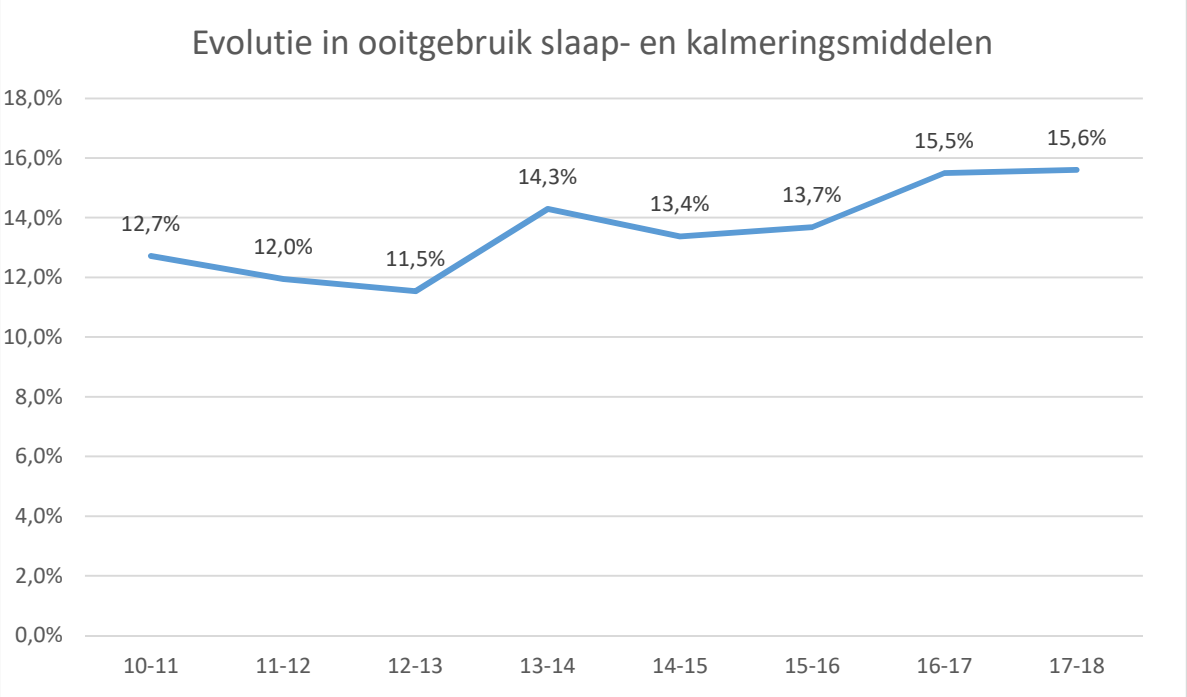

De evolutie in de laatste jaren gaat voor beide geslachten vrij gelijk op. De verhouding in ooitgebruik van slaap- en kalmeermiddelen tussen meisjes en jongens situeert zich steeds rond 1,5:1. Ondanks het ontbreken van een lineaire evolutie, kunnen we wel stellen dat het gebruik van slaap- en kalmeermiddelen tussen 2010-2011 en 2017-2018 gestegen is bij beide geslachten.

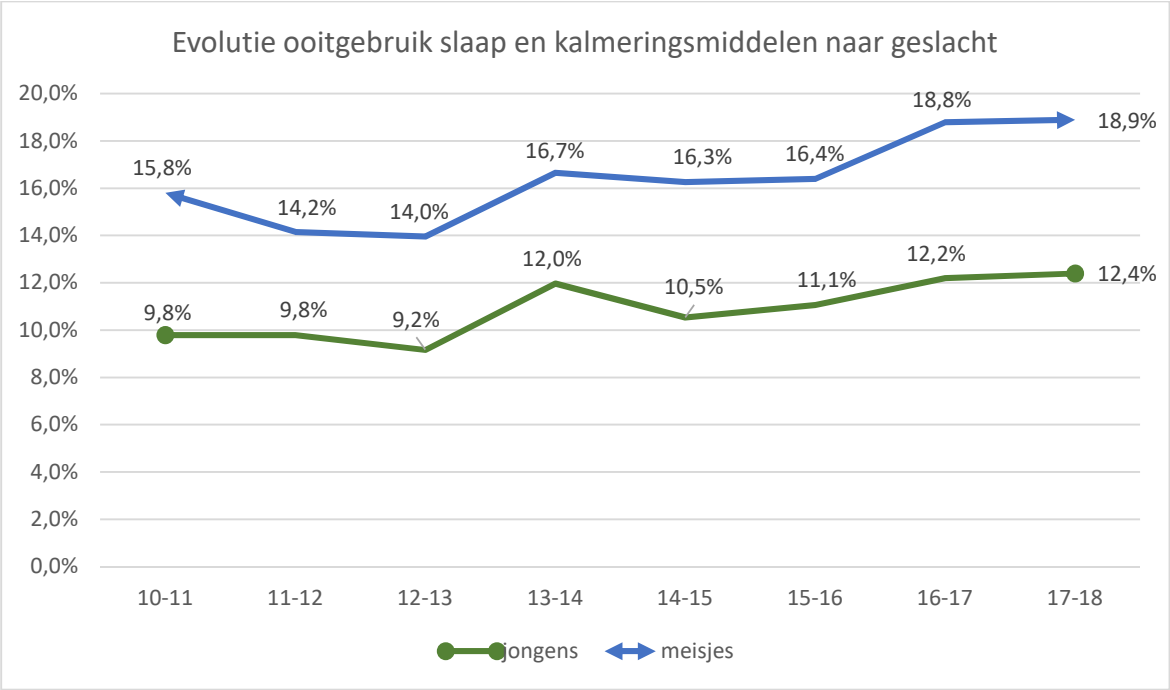

Gezien de lage prevalentie van opwekmiddelen, wordt de evolutie niet verder in detail besproken.

Cannabis

Prevalentie en frequentie van cannabis

Cannabis is en blijft de meest gebruikte illegale drug: 13,4% van alle leerlingen heeft ooit cannabis geprobeerd, tegenover 2,7% die ooit een andere illegale drug dan cannabis heeft geprobeerd.
Het voorbije jaar gebruikte 11,1% cannabis. Cannabis wordt hoofdzakelijk occasioneel gebruikt: 9,0% van de jongeren gebruikt occasioneel cannabis en 1,9% gebruikt regelmatig. In totaal gaf 4,9% van de jongeren aan cannabis in de maand voor de bevraging te hebben gebruikt.

PREVALENTIE VAN CANNABISGEBRUIK	
Nooit	86,6%
Ooit	13,4%
Laatste jaar	11,1%
Laatste maand	4,9%
Occasioneel	9,0%
Regelmatig	1,9%

Leeftijd

Bij 12-14-jarigen is het ooitgebruik van cannabis uitzonderlijk (2,1%), bij 15-16-jarigen heeft 15,3% en bij 17-18-jarigen 32,7% ooit cannabis gebruikt. De gemiddelde beginleeftijd voor cannabis is 15,8 jaar. De piekmomenten voor een eerste joint zijn 15 en 16 jaar (samen 62,9% van de ooitgebruikers). Eén op de tien ooitgebruikers (9,9%) heeft reeds voor het 15e levensjaar cannabis gebruikt. Het laatstejaarsgebruik ligt op 13,0% bij de 15-16-jarigen en op 26,5% bij de 17-18-jarigen. 4,9% van de 17-18-jarigen gebruikt regelmatig cannabis.

CANNABISGEBRUIK NAAR LEEFTIJD

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
12-14	97,9%	2,1%	1,8%	0,8%	1,4%	0,3%
15-16	84,7%	15,3%	13,0%	6,1%	10,7%	2,0%
17-18	67,3%	32,7%	26,5%	11,3%	21,4%	4,9%

Jongens-meisjes

Meer jongens dan meisjes hebben ooit (17,4% tegenover 9,2%) en het laatste jaar (14,8% tegenover 7,3%) cannabis gebruikt. Er zijn ook meer jongens die regelmatige gebruikers zijn (3,0%) dan meisjes (0,7%).

CANNABISGEBRUIK NAAR GESLACHT

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
Jongens	82,6%	17,4%	14,8%	7,2%	11,6%	3,0%
Meisjes	90,8%	9,2%	7,3%	2,6%	6,4%	0,7%

Onderwijsvormen

In TSO hebben proportioneel de meeste leerlingen ooit cannabis gebruikt (24,8%), in het ASO proportioneel de minste (14,1%). BSO situeert zich daar tussenin, met een ooitgebruik van 22,6%. BSO telt met 5,0% proportioneel de meeste leerlingen met regelmatig cannabisgebruik, wat iets meer is dan TSO (3,8%) en veel meer dan ASO (0,9%).

CANNABISGEBRUIK NAAR ONDERWIJSVORM

	nooit	ooit	laatste jaar	laatste maand	occasioneel	regelmatig
A-stroom	98,5%	1,5%	1,2%	0,5%	0,9%	0,2%
B-stroom	97,6%	2,4%	2,2%	1,1%	1,6%	0,3%
ASO	85,9%	14,1%	11,9%	5,0%	10,9%	0,9%
BSO	77,4%	22,6%	18,0%	8,4%	12,6%	5,0%
TSO	75,2%	24,8%	20,9%	9,4%	16,8%	3,8%

Evoluties in het cannabisgebruik

Behalve de eenmalige piek in schooljaar 2009-2010 kent de curve van ooitgebruik van cannabis in de laatste vijf schooljaren een dalende trend. Het ooitgebruik ligt ruim 5% lager dan in 2008-2009. Dat geldt niet voor laatstejaarsgebruik, dat de voorbije tien jaren op en neer golfde rond de 11% à 12%. Het regelmatig gebruik van cannabis is over de jaren heen eveneens vrij constant beperkt gebleven, tussen 2% en 3%. In 2017-2018 duikt dat aandeel wel voor het eerst onder 2%.

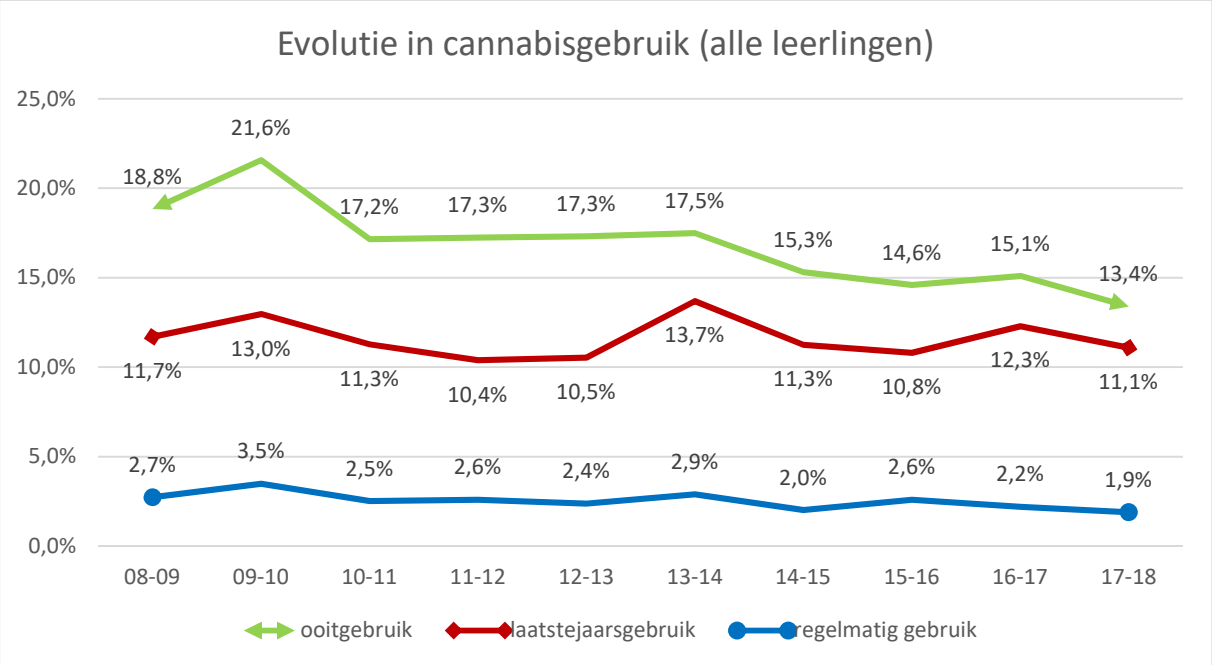

Het laatstejaarsgebruik van cannabis kent bij de oudste leerlingen van 17-18 jaar geen eenduidige trend. De curve wordt gekenmerkt door pieken en dalen. Slotsom is dat het meest recente cijfer, ondanks de daling in vergelijking met het voorgaande schooljaar, een goede 2% hoger ligt dan in 2008-2009. Bij de leerlingen van 15-16 jaar ligt dat een beetje anders. In grote lijnen loopt de curve parallel met die van hun oudere lotgenoten. Maar aan het eind van de rit ligt het aandeel laatstejaarsgebruikers een stuk onder dat van 2008-2009 en zelfs op het laagste niveau in de laatste tien schooljaren. Het aandeel laatstejaarsgebruikers in de jongste leeftijdsgroep schommelde de laatste jaren tussen 1,5% en 3% en dat is in 2017-2018 niet anders, ondanks een minieme stijging. Slotsom is dat de grillige 'conjunctuur' van de grafieken geen duidelijke trends laten erkennen, noch stijgend, noch dalend.

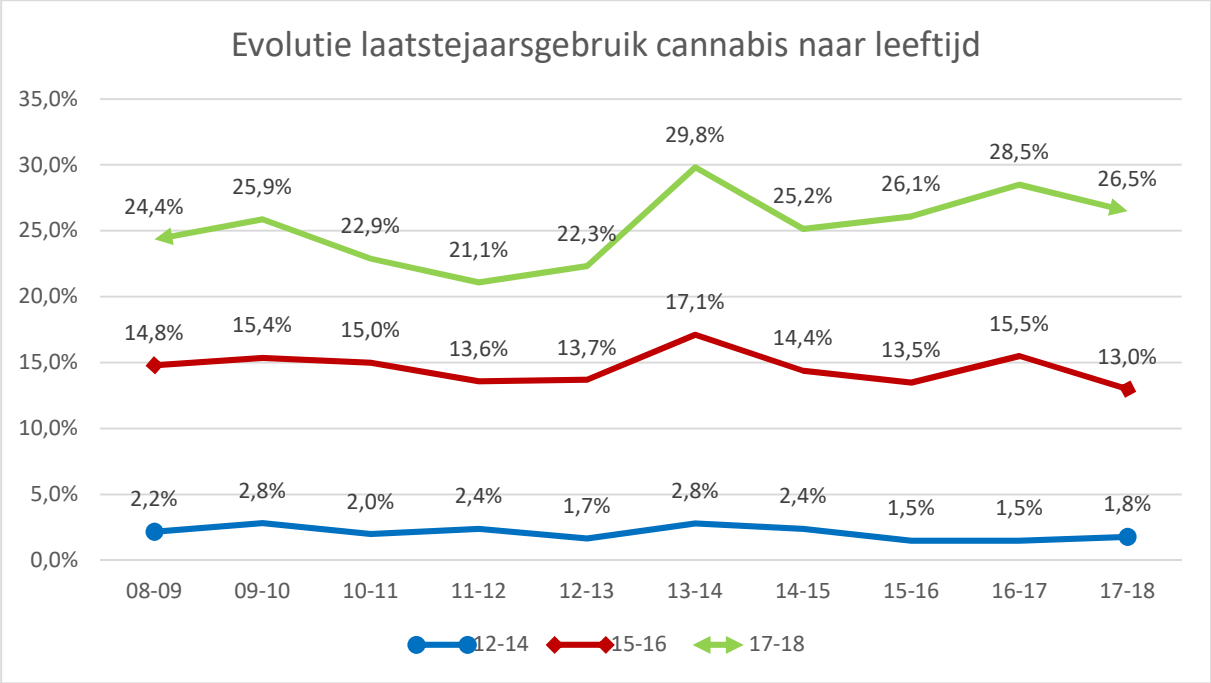

De evoluties van laatstejaarsgebruik bij de drie onderwijsvormen zijn nogal grillig. Er valt moeilijk een duidelijke lijn in te trekken. Tot in 2016-2017 was het hoogste aandeel laatstejaarsgebruikers in BSO een vast gegeven. Maar dat is in 2017-2018 veranderd. Door de forse daling van in BSO is het aandeel laatstejaarsgebruikers in TSO het hoogst. Een andere vaste waarde is dat het aandeel in ASO een stuk onder dat van beide hoger vernoemde onderwijsvormen ligt.

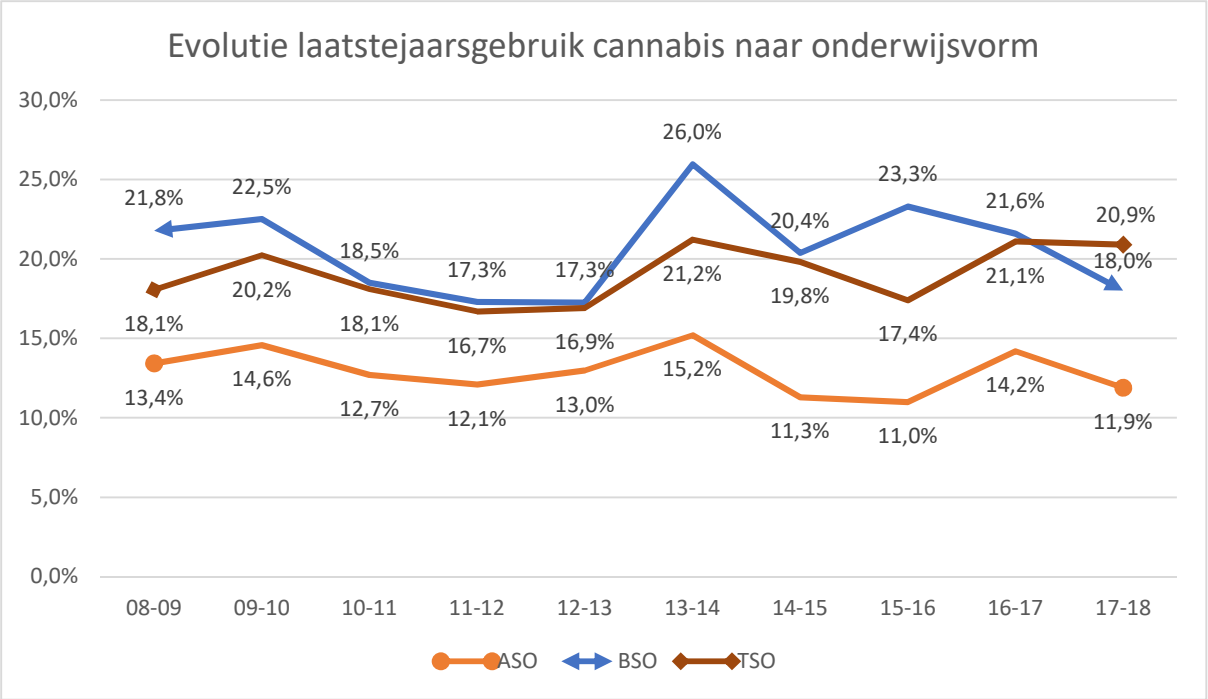
Evolutie laatstejaarsgebruik cannabis naar onderwijsvorm
30,0%
25,0%
20,0%
15,0%
10,0%
5,0%
0,0%
08-09
09-10
10-11
11-12
12-13
13-14
14-15
15-16
16-17
17-18
ASO
BSO
TSO
21,8%
22,5%
18,5%
17,3%
17,3%
26,0%
20,4%
23,3%
21,6%
20,9%
18,1%
20,2%
18,1%
16,7%
16,9%
21,2%
19,8%
17,4%
21,1%
18,0%
13,4%
14,6%
12,7%
12,1%
13,0%
15,2%
11,3%
11,0%
14,2%
11,9%

Cannabis in de belevingswereld van jongeren

Motieven om al dan niet cannabis te gebruiken

De meest aangehaalde motieven om geen cannabis te gebruiken, zijn: omdat jongeren vinden dat ze het niet nodig hebben (77,4% van degenen die nooit cannabis hebben gebruikt), omdat ze cannabis gevaarlijk vinden (70,6%) en omdat men het ongezond vindt (60,8%).

12-14-jarigen geven vaker dan 15-16- en 17-18-jarigen aan geen cannabis te gebruiken omdat cannabis verboden is (respectievelijk 65,9%, 45,6% en 38,2%). Daarnaast geven zij vaker aan geen cannabis te willen gebruiken omwille van de risico's van het middel (cannabis is gevaarlijk of ongezond, omdat ze op den duur niet meer zonder zouden kunnen en omdat ze de gevolgen hebben gezien bij iemand die cannabis gebruikte).

De vier meest geciteerde motieven zijn voor jongens en meisjes dezelfde: omdat jongeren vinden dat ze het niet nodig hebben, omdat ze cannabis gevaarlijk vinden, omdat men het ongezond vindt en omdat cannabis verboden is. Het grootste verschil tussen beide is dat jongens vaker aangeven geen cannabis te gebruiken omdat ze sportief zijn (39,7% tegenover 19,2%). Terwijl meisjes iets vaker gemotiveerd zijn om geen cannabis te gebruiken omwille van de specificiteit van het product (ze vinden het gevaarlijk, ongezond, hebben geen interesse in de effecten), kiezen jongens eerder angstmotieven om geen cannabis te gebruiken, zoals omdat ze bang zijn voor de reactie van hun ouders en omdat ze vrezen dat ze op den duur niet meer zonder zouden kunnen.

Jongeren uit de A-stroom geven vaker dan leerlingen uit de B-stroom aan geen cannabis te gebruiken omdat cannabis gevaarlijk en ongezond is, omdat ze geen cannabis nodig hebben en omdat cannabis verboden is. Deze verschillen bestendigen zich later in de antwoordpatronen van ASO ten opzichte van BSO en TSO.

Motieven om cannabis te gebruiken, zijn voornamelijk voor de gezelligheid met vrienden (59,7%), om te ontspannen (54,6%) en uit nieuwsgierigheid (48,7%). Voorts zegt 40,2% van de ooitgebruikers cannabis te gebruiken om high te worden, 36,7% omdat het hen werd aangeboden, 30,7% omdat ze er zin in hadden, 29,1% om zich goed te voelen, 23,0% om zorgen te vergeten en 12,1% tegen de verveling.

Jongens geven vaker aan cannabis te gebruiken om zich te ontspannen (50,5% vs. 35,8%), om stoned te worden (44,0% vs. 32,9%), voor de gezelligheid met vrienden (62,4% vs. 54,4%) en om verveling tegen te gaan (14,7% vs. 7,2%), terwijl meisjes vaker omdat het werd aangeboden (40,3% vs. 34,8%) en iets vaker om zorgen te vergeten (24,7% vs. 22,1%) als motief aanhalen.

Jongeren in ASO geven vaker dan jongeren in TSO en BSO aan cannabis te hebben gebruikt uit nieuwsgierigheid (61,7% tegenover respectievelijk 51,2 en 37,6%) en omdat het werd aangeboden (46,4% tegenover 38,9% en 27,2%). Anderzijds geven relatief meer leerlingen uit TSO en BSO dan uit ASO aan cannabis te gebruiken om te ontspannen (respectievelijk 47,8% en 49,8% versus 43,0%), om zich goed te voelen (30,4% en 34,5% tegenover 25,9%) en om hun zorgen te vergeten (26,8% en 25,4% tegenover 18,1%).

Negatieve ervaringen na het gebruiken van illegale drugs[7]

Van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug hebben gebruikt, voelde 28,2% zich hierdoor minstens 1 keer niet goed. Verder schaamde 11,1% zich de dag nadien al eens over hun gedrag,

[7] Hierbij zijn ook andere illegale drugs dan cannabis inbegrepen.

raakte 6,7% betrokken in een ruzie of gevecht en had 5,3% seksuele contacten waarvan men achteraf spijt had. 9,1% van de leerlingen die in het laatste jaar een illegale drug gebruikten, kwamen hierdoor in de problemen op school en 7,7% kreeg problemen met de politie. Zich niet goed voelen en seksuele contacten hebben waarvan men later spijt had komen vaker voor bij meisjes, problemen met politie en eigendommen beschadigen vaker bij jongens.

Subjectieve beschikbaarheid van cannabis

In totaal geeft 24,5% van de jongeren aan gemakkelijk aan cannabis te geraken. Onder de 17-18-jarigen is dit 45,8%. De voorbije zeven schooljaren daalde de subjectieve beschikbaarheid van cannabis van 32,4% naar 24,5%, al stagneerde de dalende trend vanaf 2015-2016.

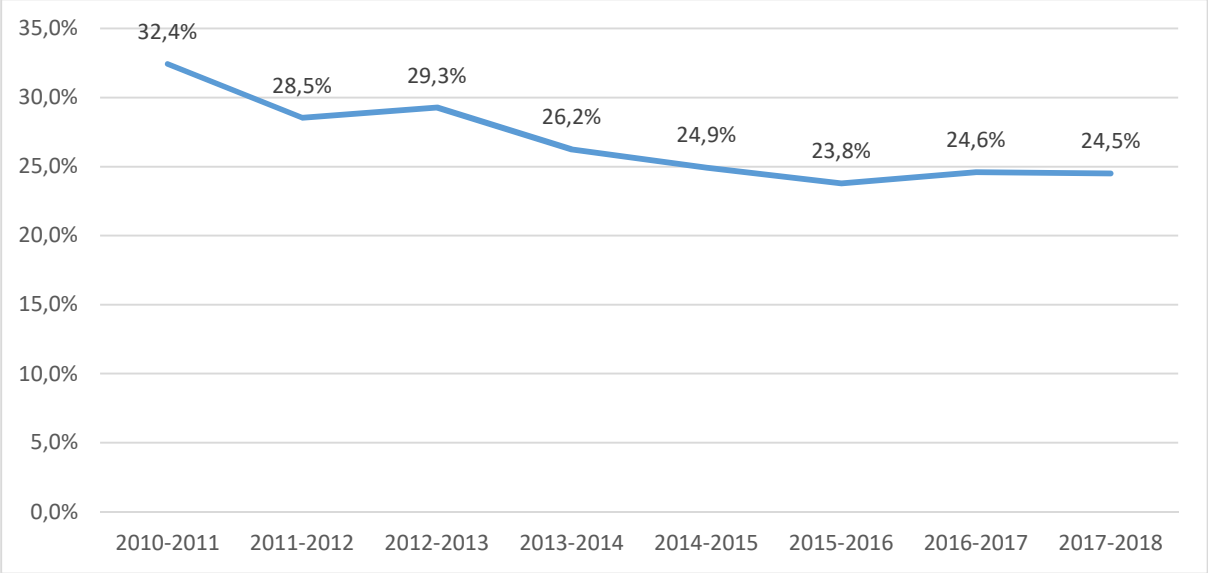

Kennis van de wetgeving

74,5% van de jongeren is op de hoogte van de wetgeving rond cannabis. Jongeren uit de B-stroom en het BSO zijn duidelijk minder op de hoogte: respectievelijk 57,8% en 64,9% weet dat cannabis ook voor meerderjarigen verboden is, terwijl het aandeel dat dit weet in de A-stroom (75,5%), het ASO (81,3%) en het TSO (73,6%) wezenlijk hoger ligt.

Cannabis in de vriendenkring

37,3% van alle leerlingen heeft minstens 1 vriend waarvan ze weten dat die cannabis gebruikt, een gegeven dat toeneemt naarmate de leeftijd stijgt. Terwijl bij de 12-14-jarigen maar één op de acht leerlingen (13,3%) minstens 1 vriend heeft die cannabis gebruikt, is dat bij de 15-16-jarigen al de helft (49,4%) en bij 17-18-jarigen twee derde van de leerlingen (66,6%). Het percentage jongeren waar meer dan de helft van de vriendenkring cannabis gebruikt, is 0,9% (12-14-jarigen), 4,2% (15-16-jarigen) en 8,4% (17-18-jarigen).

69,0% van alle leerlingen verwacht dat hun vrienden het één of meerdere keren proberen van cannabis zouden afkeuren en 23,3% verwacht geen reactie. Bij frequenter gebruik van cannabis verwacht men strengere reacties van vrienden: 79,8% verwacht een afkeuring. Zowel voor proberen als gebruik verwacht slechts een minderheid een goedkeuring van zijn vrienden (resp. 7,8% en 4,7%). Dat aandeel ligt het hoogst bij de 17-18-jarigen (resp. 14,7% en 8,3%). Bij de oudste leeftijdsgroep ligt ook het aandeel dat geen reactie verwacht het hoogst.

Jongens verwachten minder vaak een afkeuring van vrienden dan meisjes, dit zowel voor het proberen (60,4% vs. 77,7%) als voor het gebruiken van cannabis (71,9% vs. 87,7%). Zowel inzake reactie op het proberen als op reactie op regelmatiger gebruik van cannabis verwachten leerlingen uit het ASO vaker dat hun vrienden dat zouden afkeuren dan leerlingen uit het TSO of BSO. In het ASO verwacht 65,2% een afkeuring voor het proberen en 82,1% voor het gebruiken van cannabis. In het TSO is dit 55,4% en 69,7% en in het BSO 61,3% en 68,2%.

VERWACHTE REACTIE VAN VRIENDEN OP PROBEREN/GEBRUIKEN VAN CANNABIS

	PROBEREN			GEBRUIKEN		
	afkeuren	**niet reageren**	**goedkeuren**	**afkeuren**	**niet reageren**	**goedkeuren**
12-14	83,6%	13,9%	2,5%	89,6%	8,4%	1,9%
15-16	61,8%	28,1%	10,1%	76,1%	18,1%	5,8%
17-18	50,8%	34,5%	14,7%	65,9%	25,8%	8,3%
Jongens	60,4%	29,0%	10,5%	71,9%	21,1%	7,0%
Meisjes	77,7%	17,4%	4,9%	87,7%	9,9%	2,3%
A-stroom	85,7%	12,4%	1,9%	90,5%	8,0%	1,5%
B-stroom	74,5%	22,1%	3,4%	79,9%	16,4%	3,7%
ASO	65,2%	25,3%	9,5%	82,1%	14,1%	3,9%
BSO	61,3%	29,8%	8,9%	68,2%	24,3%	7,5%
TSO	55,4%	31,1%	13,5%	69,7%	21,8%	8,5%
Totaal	69,0%	23,3%	7,8%	79,8%	15,6%	4,7%

Bekijken we de evolutie van de verwachte reactie van vrienden bij proberen van cannabis, dan zien we dat een afkeurende reactie steeds duidelijk de bovenhand heeft en schommelt rond 68%. Tussen 2008-2008 en 2012-2013 daalde het aandeel leerlingen dat afkeuring verwachtte, maar nadien is dat aandeel weer gestegen. De curve van niet reageren maakt een omgekeerde golfbeweging, met een stijging tot 2012-13, en daarna een daling. Goedkeuring schommelt steeds rond 6%, zonder grote afwijkingen tussen opeenvolgende schooljaren. Maar je kan er niet omheen dat over de vier laatste schooljaren het aandeel leerlingen dat een goedkeurende reactie verwacht stijgende is. Het aandeel ligt iets hoger dan in 2008-2009, dus de tolerantie onder jongeren is groter geworden.

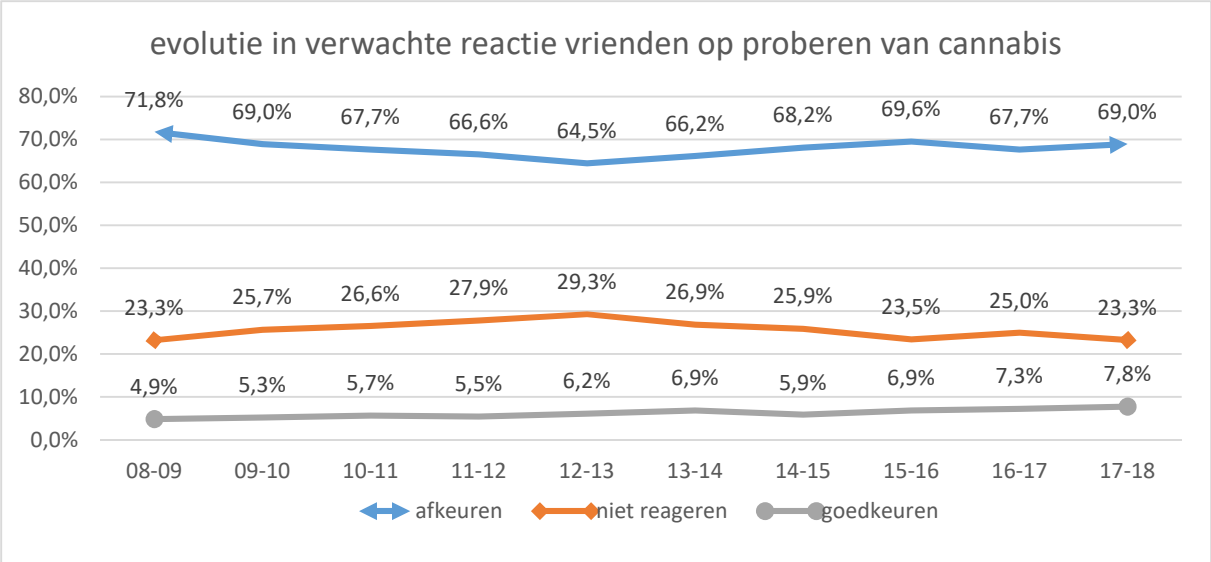

De verwachte reactie van vrienden is nog iets uitgesprokener bij het gebruiken van cannabis dan bij het experimenteren met cannabis. Het aantal jongeren dat verwacht dat hun vrienden het gebruik van cannabis zouden afkeuren schommelt rond de 80%, dat van niet reageren rond de 16% en dat van goedkeuring rond de 4%. Toch zien we de laatste jaren ook hier een langzaam groter wordende tolerantie voor het gebruik van cannabis.

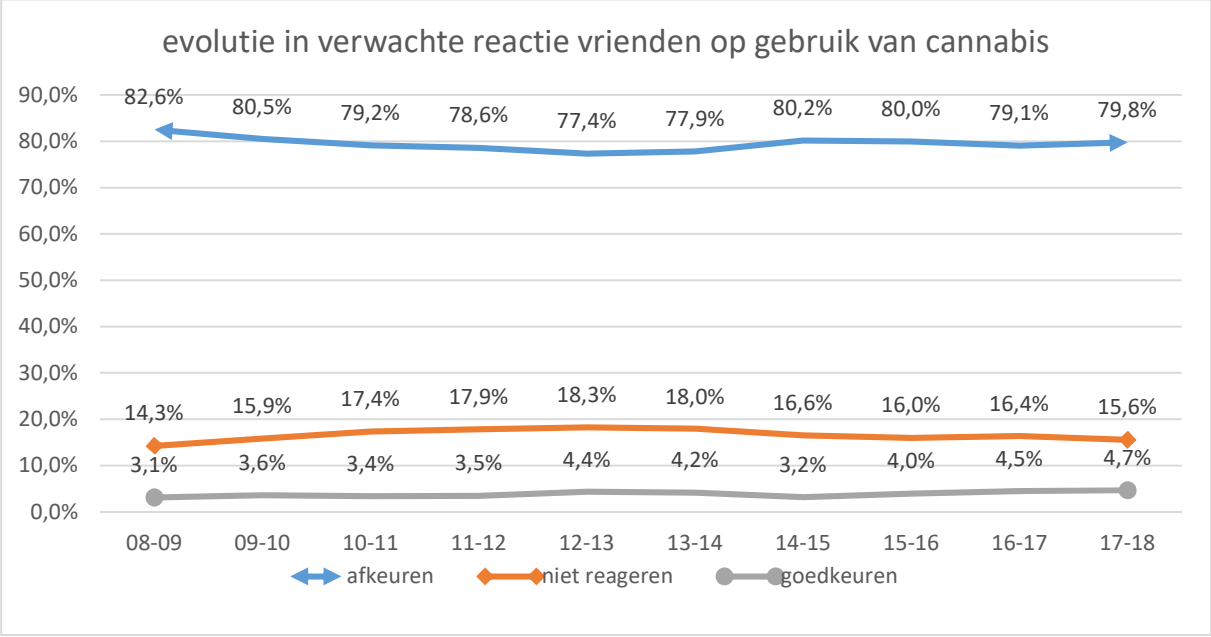

Wanneer gevraagd wordt hoe leerlingen zelf zouden reageren op het gebruik van cannabis door hun vrienden, zou 75,2% dit afkeuren, 19,3% zou niet reageren en 5,5% zou het goedkeuren. 20,0% van de leerlingen zou hun vriend niet aanspreken ofwel omdat ze cannabis gebruiken niet verkeerd vinden ofwel omdat ze vinden dat ze niets te maken hebben met deze keuze. 50,0% van de leerlingen

zouden zich zorgen maken, waarvan de meesten hun vriend daarover ook zouden aanspreken (44,3%). 30,0% zou de vriend aanspreken omdat ze cannabisgebruik niet goed vinden.

12-14-jarigen spreken vaker cannabisgebruikende vrienden aan dan oudere leerlingen, waarbij opvalt dat zij dit vaker zouden doen omdat zij cannabisgebruik niet goed vinden. Bezorgdheid als motivatie om de vriend aan te spreken is in elke leeftijdsgroep ongeveer even groot. Alhoewel bij de 17-18-jarigen ook een duidelijke meerderheid de vriend zou aanspreken, vind je in die oudste leeftijdsgroep ook bijna een derde dat hem of haar niet zou aanspreken over het cannabisgebruik. Ook zijn jongens minder dan meisjes geneigd om het gebruik van cannabis met de vriend te bespreken (65,6% versus 83,5%).

Andere illegale drugs

Prevalentie en frequentie van andere illegale drugs

2,7% van de leerlingen heeft ooit een andere illegale drug dan cannabis gebruikt. Het ooit-gebruik per middel varieert tussen 0,6% en 1,5%,waarbij xtc de meest voorkomende drug is.

PREVALENTIE VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS

Nooit	97,3%
Ooit	2,7%
Laatste jaar	1,8%
Laatste maand	0,5%

Leeftijd

De gemiddelde beginleeftijd voor andere illegale drugs is 16,2 jaar. Exact de helft (50,0%) van degenen die ooit een andere illegale drug hadden gebruikt, deed dit voor het eerst op 15 of 16 jaar. Andere illegale drugs dan cannabis komen enkel voor bij een kleine groep onder de twee oudste leeftijdscategorieën: 2,7% van de 15-16-jarigen en 6,8% van de 17-18-jarigen hebben ooit andere illegale drugs gebruikt. 3,9% van alle 17-18-jarigen heeft ooit xtc gebruikt.

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR LEEFTIJD

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
12-14	99,5%	0,5%	0,3%	0,1%
15-16	97,3%	2,7%	2,0%	0,7%
17-18	93,2%	6,8%	4,6%	1,1%

Jongens-meisjes

Hoewel het om kleine groepen leerlingen gaat, tonen de resultaten wel dat meer jongens (3,7%) dan meisjes (1,6%) ooit een andere illegale drug hebben gebruikt. Het verschil wordt iets duidelijker bij de oudste leeftijdsgroep: 9,1% van de 17-18-jarige jongens en 4,1% van de meisjes uit die leeftijdsgroep gebruikten ooit een andere illegale drug, 6,4% van de oudste jongens en 2,5% van de oudste meisje gebruikten het laatste jaar een andere illegale drug.

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR GESLACHT

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
Jongens	96,3%	3,7%	2,6%	0,7%
Meisjes	98,4%	1,6%	1,0%	0,3%

Onderwijsvorm

BSO telt in verhouding tot de andere onderwijsvormen een hoger aandeel leerlingen dat ooit een andere illegale drug gebruikte, met name 6,8%. In het TSO ligt dat aandeel iets lager (5,0%) en in het ASO duidelijk lager (1,4%). Ongeveer dezelfde verhoudingen doen zich voor qua laatstejaarsgebruik.

GEBRUIK VAN ANDERE ILLEGALE DRUGS NAAR ONDERWIJSVORM

	Nooit	Ooit	Laatste jaar	Laatste maand
A-stroom	99,7%	0,3%	0,1%	0,0%
B-stroom	98,4%	1,6%	1,1%	0,5%
ASO	98,6%	1,4%	1,1%	0,3%
BSO	93,2%	6,8%	4,1%	1,6%
TSO	95,0%	5,0%	3,8%	0,7%

In de leerlingenbevraging werd gepeild naar het gebruik van xtc, amfetamines, hallucinerende middelen en cocaïne. Van elk van deze middelen ligt de laatstejaarsprevalentie rond 0,5%. Er zijn dus heel weinig leerlingen die deze drugs het voorgaande jaar gebruikten.

PREVALENTIE VAN DE VERSCHILLENDE ILLEGALE DRUGS

	XTC		AMFETAMINES		HALLUCINERENDE MIDDELEN		COCAINE	
	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar	ooit	laatste jaar
12-14	0,2%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%
15-16	1,5%	0,7%	0,6%	0,3%	0,7%	0,4%	1,5%	0,7%
17-18	3,9%	2,1%	1,6%	0,7%	2,8%	1,2%	2,9%	1,4%
Jongens	2,0%	1,0%	0,9%	0,5%	1,5%	0,8%	1,6%	0,8%
Meisjes	0,9%	0,4%	0,4%	0,1%	0,3%	0,1%	1,0%	0,4%
A-stroom	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%
B-stroom	0,8%	0,3%	0,8%	0,3%	0,5%	0,5%	1,4%	0,3%
ASO	0,8%	0,5%	0,5%	0,2%	0,5%	0,3%	0,7%	0,4%
BSO	3,9%	1,3%	1,4%	0,6%	2,1%	0,6%	3,6%	1,3%
TSO	2,8%	1,6%	1,1%	0,4%	1,9%	1,1%	2,1%	1,1%
Totaal	1,5%	0,7%	0,6%	0,3%	0,9%	0,5%	1,3%	0,6%

Evoluties in prevalentie van andere illegale drugs

Na 2009-2010 kende het ooitgebruik een daling. In 2014-2015 was het aandeel minder dan de helft van dat van vijf schooljaren eerder. In 2015-2016 steeg dat aandeel weer, maar de twee laatste schooljaren gaat het weer naar beneden. Met 2,7% evenaart het aandeel in schooljaar 2017-2018 het laagste peil ooit.
Het laatstejaarsgebruik kende tussen 2008-2009 en 2011-2012 een aanhoudende daling. In de daarop volgende jaren golfde het aandeel rond de 2%.

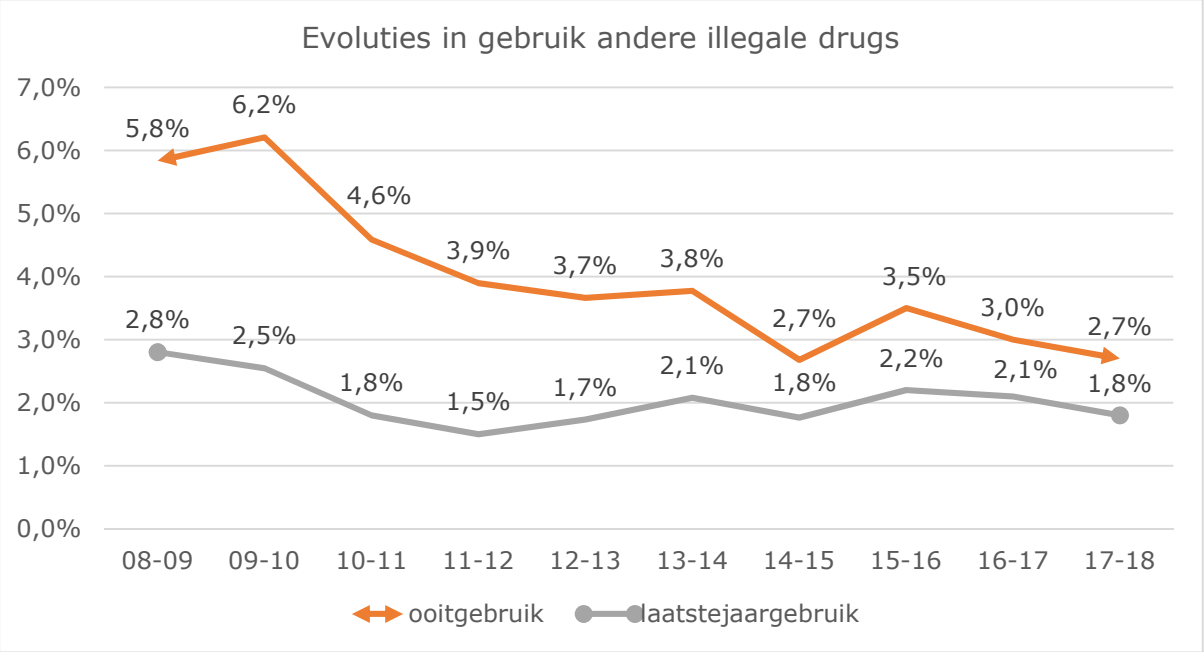

Andere illegale drugs in de leefwereld van jongeren

In totaal geeft 11,3% van alle jongeren aan gemakkelijk aan andere illegale drugs te geraken. Bij 17-18-jarigen is dat aandeel het hoogst (21,6%).

Tussen 2010-2011 en 2014-2015 nam de subjectieve beschikbaarheid van andere illegale drugs af van 17,3% naar 9,3%. Nadien volgde een kleine kentering, waarbij het aandeel terug licht steeg naar 11,3%.

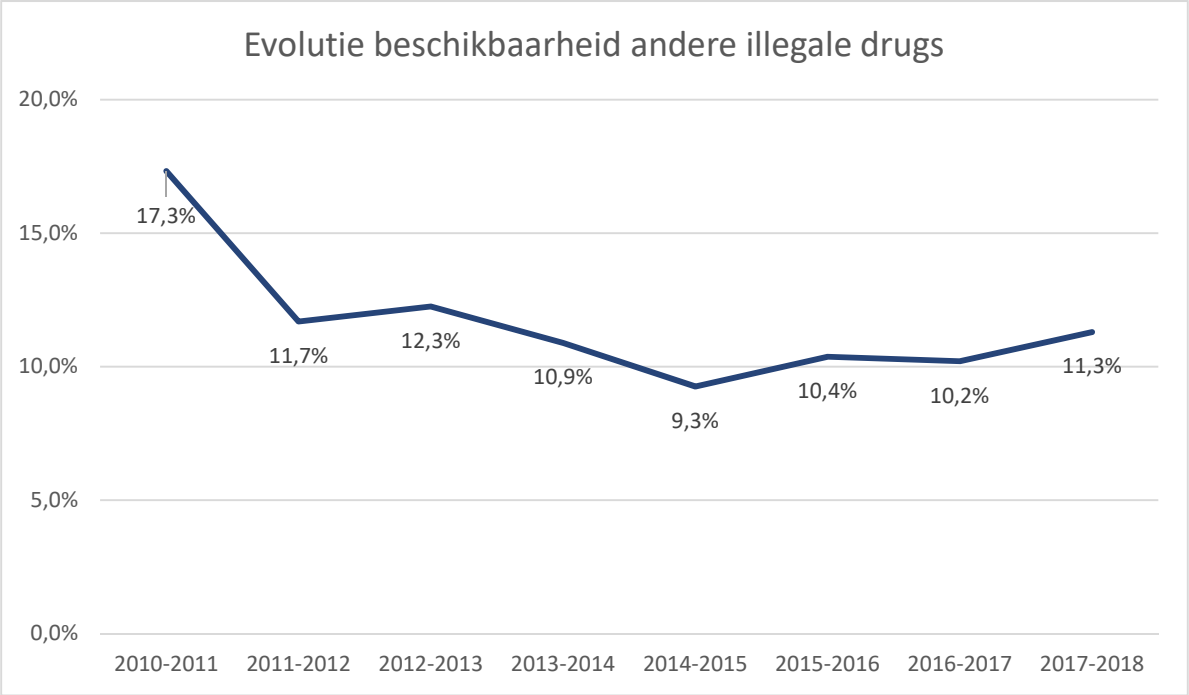

21,4% van de 15-16-jarigen en 28,2% van de 17-18-jarigen heeft minstens één vriend die andere illegale drugs gebruikt en respectievelijk 1,2% en 1,4% heeft een vriendenkring waar meer dan de helft van de vrienden een andere illegale drug gebruikt.

Gokken

Prevalentie en frequentie van gokken

In de VAD-Leerlingenbevraging wordt gepeild naar het gokken met krasbiljetten, bingo spelen op café, meespelen met de lotto, pokeren voor geld en sportweddenschappen. De laatste twee categorieën, pokeren voor geld en sportweddenschappen, werden voor het eerst bevraagd in 2013-2014. Eerder werd wel al het online pokeren bevraagd, dit werd in 2013-2014 uitgebreid naar pokeren online of met vrienden.

Het meest populair bij jongeren zijn krasloten: 30,6% van de jongeren heeft ooit een kraslot gekocht. Daarna volgt meespelen met de lotto (17,6%). De drie andere gokvormen werden door om en bij de 10% ooit beoefend: bingospelen op café (11,6%), sportweddenschappen (10,3%) en pokeren voor geld (9,1%). Opvallend is dat bij sportweddenschappen het verschil tussen ooit spelen en spelen in het laatste jaar duidelijk kleiner is dan bij de andere gokvormen. Sportweddenschappen scoren zelfs het hoogste aandeel qua regelmatig gokken (1,8%). Voor de andere gokvormen blijft regelmatig gokken beperkt tot 0,3 à 0,8% van alle leerlingen.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

	Ooit	Laatste jaar	Regelmatig
Krasbiljet	30,6%	10,8%	0,8%
Bingo	11,6%	3,1%	0,3%
Pokeren	9,1%	4,6%	0,7%
Lotto	17,6%	6,3%	0,8%
Sportweddenschappen	10,3%	6,4%	1,8%

Bekijken we de gokvormen per leeftijdscategorie, dan valt op dat de spelen van de Nationale Loterij al goed ingeburgerd zijn op jonge leeftijd en ook niet meer (wezenlijk) stijgen met de leeftijd. Dat is anders bij de drie andere gokvormen. Zowel bij bingo als bij sportweddenschappen stijgt de prevalentie (ooit en laatste jaar) mee met de leeftijd, waarbij die stijging veel steiler verloopt bij sportweddenschappen. De prevalenties voor pokeren voor geld stijgen vooral tussen 12-14 jaar en 15-16 jaar, waarna ze niet veel hoger liggen bij 17-18 jaar.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

		12-14	15-16	17-18
KRASBILJET	**Ooit**	27,0%	33,6%	33,3%
	Laatste jaar	10,1%	12,0%	10,5%
BINGO	**Ooit**	9,4%	12,8%	14,2%
	Laatste jaar	2,5%	3,1%	4,1%
LOTTO	**Ooit**	15,4%	19,0%	20,0%
	Laatste jaar	6,1%	6,0%	7,0%
POKEREN	**Ooit**	4,9%	11,5%	13,8%
	Laatste jaar	2,5%	5,9%	6,5%
SPORTWEDDENSCHAPPEN	**Ooit**	4,8%	11,7%	18,8%
	Laatste jaar	2,4%	7,3%	12,8%

Pokeren voor geld en sportweddenschappen zijn duidelijk populairder bij jongens dan bij meisjes. Voor de andere gokvormen liggen de genderverhoudingen behoorlijk in balans.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

		Jongens	Meisjes
Krasbiljet	**Ooit**	29,0%	32,2%
	Laatste jaar	11,1%	10,6%
Bingo	**Ooit**	11,7%	11,5%
	Laatste jaar	3,6%	2,6%
Lotto	**Ooit**	16,6%	18,7%
	Laatste jaar	6,7%	5,8%
Pokeren	**Ooit**	14,6%	3,5%
	Laatste jaar	7,6%	1,5%
Sportweddenschappen	**Ooit**	17,5%	3,0%
	Laatste jaar	11,7%	1,1%

Sportweddenschappen worden meer gedaan in de B-stroom dan in de A-stroom en meer in BSO en TSO dan in ASO. Voor de andere gokvormen zijn er tussen de onderwijsrichtingen eerder kleine verschillen in de prevalentie.

PREVALENTIE VAN GOKKEN

		A-stroom	B-stroom	ASO	BSO	TSO
Krasbiljet	**Ooit**	25,9%	18,0%	35,1%	30,2%	33,9%
	Laatste jaar	9,1%	9,4%	11,5%	11,5%	12,0%
Bingo	**Ooit**	9,0%	9,4%	11,3%	14,8%	13,7%
	Laatste jaar	2,4%	3,4%	2,4%	4,8%	3,6%
Lotto	**Ooit**	15,3%	9,8%	19,0%	17,1%	21,0%
	Laatste jaar	5,8%	5,6%	5,2%	6,9%	8,1%
Pokeren	**Ooit**	4,1%	5,2%	10,4%	10,7%	13,9%
	Laatste jaar	1,8%	3,7%	4,9%	6,1%	7,0%
Sportweddenschappen	**Ooit**	3,7%	7,3%	8,4%	18,6%	16,8%
	Laatste jaar	1,7%	3,7%	4,8%	13,7%	10,7%

Kennis van de wetgeving over gokken

Voor minderjarigen zijn alle type gokspelen verboden. Vanaf 18 jaar kan men spelen op de lotto, de bingo, een krasbiljet kopen en deelnemen aan weddenschappen. Casino's, speelautomatenhallen en hun online gokspelaanbod zijn uitsluitend toegelaten vanaf 21 jaar. Pokeren voor geld, zowel via gokwebsites als in casino's, is verboden onder de 21 jaar.

Jongeren werden bevraagd naar de wettelijke minimumleeftijd voor het kopen van krasloten. 78,5% van alle jongeren is op de hoogte hiervan. De groep 12-14-jarigen is minder goed op de hoogte: 71,2% kon de vraag over de wetgeving correct beantwoorden. Naarmate de leerlingen ouder zijn, is de kennis groter.

Gamen

Gamen is voor vele jongeren een onderdeel van hun vrijetijdsbesteding. Toch kan gamen potentieel verslavend zijn. Gezien de eigenheid van het onderwerp, werden de vragen over gamen anders gesteld dan bij de andere thema's. De focus ligt dan ook op het risicovol gamen bij jongeren.

TIJDSBESTEDING GAMEN IN DE WEEK VOORDIEN

	NIET	1 MIN TOT 7 UUR	7 TOT 14 UUR	MEER DAN 14 UUR
12-14	18,6%	56,7%	14,0%	10,7%
15-16	27,5%	48,7%	11,7%	12,1%
17-18	34,0%	44,3%	9,9%	11,8%
Jongens	13,5%	46,7%	20,1%	19,7%
Meisjes	36,9%	55,9%	4,3%	2,9%
A-stroom	17,6%	59,2%	13,9%	9,3%
B-stroom	27,8%	38,6%	13,4%	20,2%
ASO	25,4%	56,6%	11,3%	6,7%
BSO	37,4%	33,8%	10,8%	18,0%
TSO	25,4%	48,3%	12,4%	14,0%
Totaal	25,0%	51,2%	12,3%	11,4%

75,0% van de jongeren gamede in de week voordat de bevraging bij hen werd afgenomen. 51,2% van de jongeren gamede tot maximum 7 uur. 23,7% van de jongeren spendeerde meer dan 7 uur aan gamen.

Duidelijk meer jongens dan meisje gamen en velen onder hen doen dat ook duidelijk langer dan meisjes. Zo spendeerden vier op de tien jongens (39,8%) 7 uur of meer aan gamen in de week voordien, terwijl slechts 7,2% van de meisjes hetzelfde deed. Ook leerlingen uit de B-stroom spenderen vaker 7 uur of meer aan games (33,6%) dan leerlingen uit de A-stroom (23,2%).

Op basis van het aantal uren dat een jongere heeft gegamed in de week voor de bevraging, valt moeilijk uit te maken of iemands gamegedrag nadelige gevolgen heeft op diens (sociaal) functioneren. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een jongere voor een eenmalige, korte periode excessief gamet (na het krijgen van een nieuw spel, in een vakantieperiode, …) zonder dat deze jongere daar in het algemeen genomen nadelen van ondervindt.

Daarom werden de jongeren bevraagd over bepaalde nadelige gevolgen die zij ondervinden van hun gamen. Dit stelt geen diagnose van gameverslaving, maar kan wel een indicatie geven van gamegedrag waarin het risico op problemen toeneemt. De gebruikte vragenlijst is de Videogame Addiction Test-short version[8].

[8] De Nederlandstalige Videogame Addiction Test werd in 2010 ontwikkelt door Dr. Tony Van Rooij in opdracht van IVO.

Jongeren dienden voor elk van de onderstaande vragen aan te geven hoe vaak ze deze ervaring hadden. Mogelijke antwoorden waren: nooit, zelden, soms, vaak of zeer vaak.

- Hoe vaak vind je het moeilijk om met gamen te stoppen?
- Hoe vaak zeggen anderen (bijvoorbeeld vrienden of ouders) dat je minder zou moeten gamen?
- Hoe vaak ga je liever gamen dan dat je tijd met anderen doorbrengt (bijvoorbeeld vrienden of ouders)?
- Hoe vaak voel je je onrustig, gestrest of geïrriteerd omdat je niet kunt gamen?
- Hoe vaak maak je je huiswerk snel en slordig af om te kunnen gamen?
- Hoe vaak ga je gamen omdat je je rot voelt?

Elk antwoord werd gescoord gaande van 1 (nooit) tot 5 (zeer vaak). Van deze scores werd een gemiddelde berekend om te bepalen vanaf wanneer men over risicovol gamen kan spreken. Vanaf een gemiddelde score ≥ 3 (vanaf gemiddeld soms te hebben geantwoord) is er een indicatie voor **risicovol gamen**.

LEERLINGEN MET POSITIEVE VAT-SCORE

	cut off 3 (risicovol)
12-14	12,1%
15-16	11,6%
17-18	10,6%
Jongens	17,7%
Meisjes	4,0%
A-stroom	11,3%
B-stroom	19,8%
ASO	7,1%
BSO	14,8%
TSO	14,1%
Totaal	11,6%

Problematisch gamen is vooral bij jongens waarneembaar: 17,7% behaalt een score van 3 of meer, tegenover slechts 4,0% bij meisjes. De jongste leeftijdsgroep scoort ook iets hoger dan de oudere leeftijdsgroepen, al zijn de verschillen bijna uitgegomd. Bij de onderwijsvormen scoort de B-stroom duidelijk hoger qua problematisch gamegedrag dan de A-stroom en BSO en TSO hoger dan ASO.

De tijd die een leerling gamet is sterk gecorreleerd met het risico op problematisch gamen[9], al hoeft een hoog aantal uren gamen niet per se te wijzen op probleemgedrag. 8,8% van de jongeren die geen indicatie voor problematisch gamen vertonen, gamede wel meer dan 14 uur in de week voordien. Bij degenen die wel een indicatie vertonen, is dit wel duidelijk hoger: 46,6%.

VERHOUDING TIJDSBESTEDING TOT PROBLEMATISCH GAMEN

	niet	1 min tot 7 uur	7 tot 14 uur	>14 uur
VAT-SCORE 'NIET RISICOVOL'	14,5%	64,0%	12,7%	8,8%
VAT-SCORE 'WEL RISICOVOL'	4,9%	22,8%	25,7%	46,6%

[9] Verband tussen gametijd in de voorgaande week (minuten) en score op de VAT-schaal: r=0,51 (p<0,001).
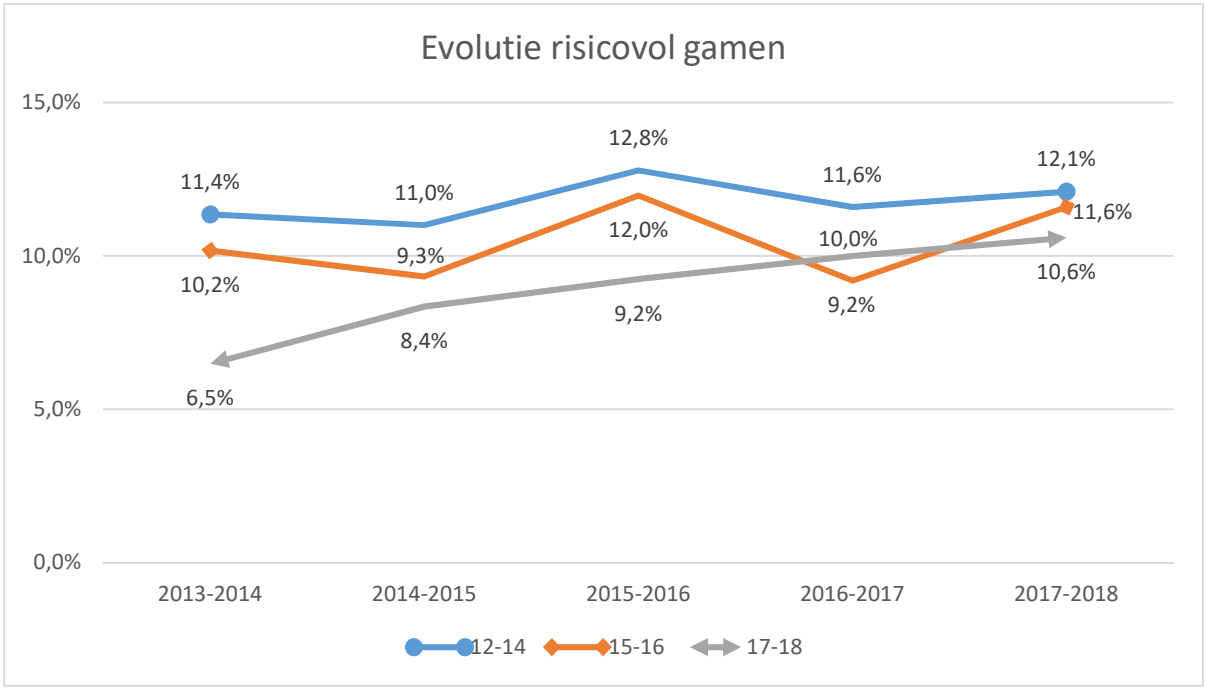
Gamen is nog maar sinds de leerlingenbevraging in schooljaar 2013-2014 in de vragenlijst opgenomen. We kunnen dus over de vijf laatste schooljaren evoluties aangeven en trends duiden. Bekijken we de evolutie per leeftijdsgroep, dan zien we dat er zich bij de 17-18-jarigen – in tegenstelling tot de op-en-neer-gaande evoluties bij jongere leerlingen – een duidelijke en lineaire stijging van het risicovol gamen voordoet. Zo komt het dat de grootteordes van risicovol gamen in de drie leeftijdsgroepen nagenoeg op hetzelfde niveau liggen.